การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พระคมกริช กิตฺติธโร (อินทโชศักดิ์)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2565

การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พระคมกริช กิตฺติธโร (อินทโชศักดิ์)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2565

AN APPLICATION OF SANGHAHAVATTHU DHAMMA IN DAILY LIFE OF PEOPLE IN BANGBAIMAI SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE.

PHRA KHOMGRICH KITTITARO (INTACHOSAK)

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
PROGRAM IN BUDDHISTIC SOCIOLOGY
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2022

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์ : **การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี**

ชื่อนักศึกษา : **พระคมกริช กิตฺติธโร (อินทโชศักดิ์)**

ชื่อปริญญา : **ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**

สาขาวิชา : **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**

ปีพุทธศักราช : **2565**

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : **รองศาสตราจารย์ สมเกียรติ ตันสกุล**

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : **รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว**

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ในการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูล จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในในตำบลบางใบไม้ จำนวน 338 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน

ผลการวิจัยพบว่า :

1. การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.81, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = 0.59) และด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ($\overline{X}$ = 3.79, S.D. = 0.53) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ($\overline{X}$ = 3.75, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 1) ด้านทาน ได้แก่ ผู้นำชุมชน โรงเรียน วัด ควรเป็นผู้นำในการส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) ด้านปิยวาจา ได้แก่ ใช้คำพูดที่สุภาพ ถูกต้องตามกาลเทศะ 3) ด้านอัตถจริยา ได้แก่ การดูแลช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆของชุมชน และ 4) ด้านสมานัตตตา) ได้แก่ การวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ

คำสำคัญ : หลักสังคหวัตถุ 4, การดำเนินชีวิต, ประชาชน

ABSTRACT

Thematic Topic : **An Application of SangKhahawatthu Dhamma in Daily Life of People in Bangbaimai Sub-District, Muang District, Surat Thani Province.**
Student's Name : **Phra Khomgrich Kittitaro (Intachosak)**
Degree Sought : **Master of Arts**
Program : **Buddhistic Sociology**
Anno Domini : **2022**
Advisor : **Assoc. Prof. Somkiat Tansakula**
Co-Advisor : **Assoc. Prof. Dr. Kantaphon Nuthongkaew**

The purposes of this thematic paper were 1) To study an application of SangKhahawatthu Dhamma in daily life of people in Bangbaimai sub-district, Muang district, Surat Thani province. and 2) To study the guidelines of SangKhahawatthu Dhamma in daily life of people in Bangbaimai sub-district, Muang district, Surat Thani province. It's Mixed Methods Research. The quantitative research collected information from 338 people living in Bangbaimai sub-district, Muang district, Surat Thani province, the statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation. The qualitative research were collected with structured in-depth interviews from 5 key informants.

The findings were as follows:

1. An application of SangKhahawatthu Dhamma in daily life of people in Bangbaimai sub-district, Muang district, Surat Thani province. By overall and in each aspect at a high level ($\overline{X}$ = 3.81, S.D. = 0.56) When considering each aspect found that the highest operation was and Dana (giving) ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = 0.60) and followed up the aspect of Samanattata (even and equal treatment) ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = 0.59) and Piyavaja (kindly speech) ($\overline{X}$ = 3.75, S.D. = 0.58) was the lowest average respectively.

2. The guidelines of SangKhahawatthu Dhamma in daily life of people in Bangbaimai sub-district, Muang district, Surat Thani province. 1) Dana including Community leaders, schools, temples should be leaders in promoting helping each other.. 2) Piyavaca These include use polite words and right words for people and situations.. 3) Atthajariya including caring and helping various community activities. and 4) Samanattata including positioning oneself appropriately.

Keywords : SangKhahawatthu Dhamma, Daily Life, people

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการศึกษาด้านสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ ระดับปริญญาโทขอกราบขอบพระคุณอธิการบดี และคณบดีคณะสังคมศาสตร์ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูอรุณสุตาลังการ, รองศาสตราจารย์ ดร. ที่กรุณาเป็นประธานควบคุมการสอบ และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาในเล่มสารนิพนธ์ด้วยดี และขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สมเกียรติ ตันสกุล และรองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณครอบครัว และญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ที่คอยห่วงใยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา

คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติด้วยเทอญ

พระคมกริช กิตฺติธโร (อินทโชศักดิ์)

สารบัญคำย่อ

พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐ จัดพิมพ์โดยมหามกุฏราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2538 พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระไตรปิฎก ดังนี้

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลักขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.อุ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
สำ.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
องฺ.จตุกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก องฺคุตฺตรนิกาย จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.ปญฺจก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.นวก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก องฺคุตฺตรนิกาย นวกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.ทสก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
องฺ.อฏฐก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย อัฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.อ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธัมมบทอัฏฐกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.อิติ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
ขุ.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิเทส	(ภาษาไทย)

การใช้หมายเลขย่อ

พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทย จะแจ้งเล่ม ข้อ หน้า เช่น องฺ.จตุกฺก. (บาลี) 21/32/50-51, องฺ.จตุกฺก. (ไทย) 21/32/50-51**.** หมายถึง สุตฺตปิฎก องฺคุตฺตรนิกาย จตุกฺกนิปาต ภาษาบาลี เล่ม 21 ข้อ 32 หน้า 50-51, สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ภาษาไทยเล่ม 21 ข้อ 32 หน้า 50 ถึง 51

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	**ก**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	**ข**
กิตติกรรมประกาศ	**ค**
สารบัญคำย่อ	**ง**
สารบัญ	**จ**
สารบัญตาราง	**ช**
สารบัญภาพ	**ซ**
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต	19
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4	21
2.4 ทฤษฎีรูปแบบการดำเนินชีวิต	25
2.5 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา	27
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
2.7 บทสรุป	31
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 วิธีและขั้นตอนในการวิจัย	33
3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย	34
3.2.1 การออกแบบการวิจัย	34
3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	34
3.3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	34
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	39

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 42

4.2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนใน ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 43

4.3 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนใน ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 48

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย 54

5.2 อภิปรายผลการวิจัย 56

5.3 ข้อเสนอแนะ 58

บรรณานุกรม **60**

บุคลานุกรม **64**

ภาคผนวก **65**

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย 66

ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย 68

ภาคผนวก ค เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน 73

ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย 75

ภาคผนวก จ แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย 78

ภาคผนวก ฉ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม และผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try out) 85

ภาคผนวก ช ภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ 93

ประวัติผู้วิจัย **98**

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 42

4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 43

4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) 44

4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) 45

4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) 46

4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) 47

4.7 สรุปแนวทางการการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 52

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย 32

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยสมัยปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการเมือง สังคมชนบทเติมโตขึ้นและเจริญขึ้นมาก ทัดเทียมกับสังคมเมือง ทำให้เป็นสังคมที่ต่างคนต่างอยู่ การประกอบอาชีพก็ได้รับการพัฒนาให้มีการแข่งขันกันในด้านคุณภาพมากขึ้น ด้านการเมืองก็มีความขัดแย้งทางความคิดอย่างรุนแรงจนยากจะปรองดอง มุ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม เมื่อมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องทำให้มีผลกระทบต่อระบบวิถีชีวิตของผู้คนในทุกระดับ ความเจริญด้านเทคโนโลยี ข่าวสาร ข้อมูล เป็นตัวเชื่อมระบบเศรษฐกิจไว้ทั่วโลก ส่งผลให้ระบบทางสังคมเปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นยุควัตถุนิยม ในขณะเดียวกันปัญหาความเสื่อมทรามทางศีลธรรมก็ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจนเป็นที่น่าวิตก ดังจะเห็นได้จากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย เช่น หันไปนิยมความหรูหรา ฟุ่มเฟือย ประพฤติตนขาดศีลธรรม เห็นคุณค่าของเงินตราสำคัญกว่าคุณค่าทางจิตใจ คนดีถูกทำลาย สังคมยกย่องคนรวย ทำให้มีการทุจริตคดโกงกันมากขึ้น เพื่อสร้างฐานะขาดความซื่อสัตย์สุจริตคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม เอารัดเอาเปรียบผู้ที่ด้อยโอกาสกว่า ใช้อำนาจไปในทางที่ผิดทำนองคลองธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนไทย โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ต้องปรับตัวตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก จนละเลยในด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม (ประเวศ อินทองปาน และคณะ, 2559, หน้า 30)

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้นในสังคมของตน แต่บางครั้งการที่มีคนอยู่ร่วมกันหลายคนหลายกลุ่ม มีความหลากหลายแตกต่างกัน ก็ย่อมมีการขัดแย้งกันบ้าง คงไม่มีใครสามารถสร้างสังคมที่ปราศจากความขัดแย้งได้โดยสิ้นเชิง แม้เพียงคนๆ เดียวก็อาจมีความขัดแย้งในตนเองได้ เพราะมนุษย์ย่อมมีความขัดแย้งกันเป็นธรรมดาอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ปุถุชนซึ่งมีความต้องการที่ไม่จำกัด แต่สิ่งที่สนองความต้องการนั้นมีอยู่จำกัด ความขัดแย้งจึงเป็นเรื่องธรรมดาที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมมิใช่เป็นสิ่งเลวร้ายเสมอไปเพราะบางครั้งความขัดแย้งก็เป็นประโยชน์ก่อให้เกิดความหลากหลายในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ ที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ได้ หากแต่ว่าเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นแล้วมีวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาหรือดำเนินการใดๆ ที่เหมาะสมกับชุมชนและสังคมนั้น ๆ ก็จะทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ (โคทม อารียา, 2558, หน้า 18)

ตามหลักการทางพระพุทธศาสนาในการพัฒนาสังคมมนุษย์ใดๆ ก็ตามถ้าบุคคลขาดการพัฒนาคุณภาพที่มีอยู่ภายในให้ดีขึ้นมาก่อนแล้ว การพัฒนานั้น ๆ จะไม่เป็นการพัฒนาที่สมบูรณ์ขึ้นมาได้เพราะบุคคลต่าง ๆ เป็นสิ่งมีชีวิต และประกอบไปด้วยกายและใจ หากมุ่งแต่การพัฒนาเพียงแต่ภายนอกอย่างเดียวแล้ว “ใจ” ที่เป็นต้นเหตุแห่งดีหรือชั่วหรือเป็นประตูแห่งการนำเข้าสิ่งที่ดีหรือไม่ดีทั้งปวง ถ้าไม่ได้รับการฝึกฝนและมีการพัฒนาที่ดีแม้จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีก็ไม่อาจที่จะพัฒนาไปในทิศทางที่ดีได้ ดังนั้นหลักธรรมทางประพุทธศาสนาที่สำคัญที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต คือ หลักสังคหวัตถุ 4 (องฺ จตุกฺก. (ไทย) 20/78/37.) อันเป็นธรรมที่ทำให้บุคคลมีมนุษย์สัมพันธ์และเป็นที่รักของบุคคลทั้งหลายกับทั้งยังทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้น การดำเนินชีวิตใน

ปัจจุบันจึงควรนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับมนุษย์ เมื่อนำไปประพฤติปฏิบัติถูกต้องชีวิตจึงมีความสุข และเป็นสิ่งที่มนุษย์พึงปรารถนา ซึ่งหลักสังคหวัตถุ 4 นี้ ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา

สังคหวัตถุธรรมเหล่านี้อุ้มชูโลกเหมือนลิ่มสลักที่ยึดบังคับรถซึ่งแล่นไปไว้ได้ในการอยู่ร่วมกัน ในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกๆ คนและปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญมากกว่าเสียงนินทาว่าร้าย พระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่า ขั้นแรกให้ปรับที่ตัวของเราเองก่อน คือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียงก่อนโดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนถูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรีเติมน้ำใจต่อการทำให้สังคมเป็นสุข เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจอันดีในการอยู่ร่วมกัน โดยน้อมนำหลักทางพระพุทธศาสนา คือ สังคหวัตถุ 4 คือ ทาน ปิยวาจา อัตถจริย และสมานัตตตา มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต และรวมไปถึงการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้น พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาสั่งสอนประชาชนได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จนเป็นสถาบันสำคัญของสังคม เมื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นสถาบันทางศาสนา องค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งคือวัด และพระสงฆ์ มีอิทธิพล และบทบาทต่อวิถีชีวิตของประชาชนมาก เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมทางจิต ศีลธรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ พระสงฆ์นอกจากจะเป็นที่เคารพของชาวบ้านในชุมชนแล้ว ยังนับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า ในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม หากนักวิชาการนำความรู้ รู้จักนำทรัพยากรและแรงงานมาใช้อย่างถูกต้อง จะช่วยเสริมสร้างความเจริญอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์อย่างถูกต้อง เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ประชาชนในเขตตำบลบางใบไม้ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตที่เป็นอยู่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม อาชีพหลักคือการทำสวน เช่น สวนมะพร้าว สวนปาล์ม การปลูกพืชตามฤดูกาล รวมไปถึงการทำประมงชายฝั่ง นอกจากนี้ยังมีอาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพก่อสร้าง อาชีพค้าขาย ซึ่งการอยู่ร่วมกันของชุมชนที่มีความแตกต่างกัน มักมีปัญหาในการประพฤติปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามหลักสังคหวัตถุ 4 เช่น ขาดการช่วยเหลือต่อกัน การพูดจาโดยใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ และมีปัญหามากมายซึ่งกลายเป็นปัญหาสังคมและอาจส่งผลให้การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ลดน้อยลงไป (องค์การบริหารส่วนตำบลบางใบไม้, 2564)

ดังนั้นจากปัญหาการวิจัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอย่างไร และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ว่ามีอะไรบ้าง และสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข และเกิดความสงบในสังคมอย่างยั่งยืนสืบไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอย่างไร

1.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอย่างไร เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.3.2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่

1) ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล

ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2) ตัวแปรตาม คือ หลักสังคหวัตถุ 4

ได้แก่ 1) ด้านทาน 2) ด้านปิยวาจา 3) ด้านอัตถจริยา และ 4) ด้านสมานัตตตา

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) เชิงปริมาณ

ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2,825 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบางใบไม้, 2564)

2) เชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key formants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้มีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีประกอบด้วย เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี เจ้าคณะตำบลบางใบไม้ เจ้าอาวาสวัดสุนทรนิวาส กำนันตำบลบางใบไม้ และ ประธานวัฒนธรรมตำบลบางใบไม้ รวมจำนวน 5 รูป/คน

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ ในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึง 30 กันยายน 2565

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 สังคหวัตถุ 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของกันและกันผูกไมตรีเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ประสานใจกัน ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา

1) ทาน หมายถึง ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆ ตน เพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมบ ไม่เห็นแก่ตัว เราควรคำนึงอยู่เสมอว่า ทรัพย์สิ่งของที่เราหามาได้ มิใช่สิ่งจีรังยั่งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวเอาไปได้การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน

2) ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวานพูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าวพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะพระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการพูดเป็นอย่างยิ่งเพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษย์สัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นวิธีการที่จะพูดให้เป็นปิยวาจานั้นจะต้องพูดโดยยึดถือหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียดเว้นจากการพูดคำหยาบเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

3) อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นนั้นเอง

4) สมานัตตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอหรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลายคุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้เราเป็นคนมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเลรวมทั้งยังเป็นการสร้างความนิยมและไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

1.5.2 เพศ หมายถึง เพศของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ 1) เพศชาย และ 2)เพศหญิง

1.5.3 อายุ หมายถึง อายุของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 5 ช่วง คือ 1) ช่วงอายุตั้งแต่ 18-28 ปี 2) 29-39 ปี 3) 40-50 ปี 4) 41-60 ปี และ 5) ตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป

1.5.5 ระดับการศึกษา หมายถึง อาชีพของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1). พนักงานบริษัทเอกชน 2) ธุรกิจส่วนตัว 3) เกษตรกร และ 4) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

1.5.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนในชุมชนหมู่ที่ 1 ในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 9,000 บาท 2) 9,001 - 15,000 บาท 3) 15,001 - 20,000 บาท และ 4) ตั้งแต่ 20,001 บาท ขึ้นไป

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.6.1 ทำให้ทราบถึงการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.6.2 ทำให้ทราบผลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.6.3 สามารถนำผลจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้หลักสังคหวัตถุธรรม

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาสาระที่สำคัญด้านเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังหัวข้อต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4
2.4 ทฤษฎีรูปแบบการดำเนินชีวิต
2.5 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2.7 บทสรุป
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ 4

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 พบว่ามีนักวิชาการนำเสนอไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามหัวข้อ ดังนี้

2.1.1 ที่มาของสังคหวัตถุ 4

มนุษย์ขึ้นชื่อว่าเป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอยู่รวมกันและมีการพึ่งพาอาศัยกัน และการมารวมกันของคนหมู่มากก็มักจะนำไปสู่ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน อันนำไปสู่ความขัดแย้งในเวลาต่อมา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ หรือหลักยึดเพื่อให้คนในสังคมยึดถือและปฏิบัติเพื่อให้เกิดความถูกต้อง เป็นธรรม และนำความเจริญมาสู่สังคม หลักสังคหวัตถุ 4 ถือว่าเป็นหลักธรรมอย่างหนึ่งที่ช่วยประสานชนหมู่มากให้อยู่รวมกันอย่างมีความสุข ซึ่งในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึง สังคหวัตถุ 4 ไว้ว่า เป็นสังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) 4 ประการ (อง.นวก. (ไทย) 23/5/439-441)คือ

1) ทาน (การให้)
2) ปิยวาจา (วาจาเป็นที่รัก)
3) อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)
4) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

ทาน ปิยวาจา อัตถจริยาในโลกนี้ และสมานัตตตาในธรรมนั้น ๆตามสมควร ธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลกเหมือนลิ่มสลักที่ยึดคุมรถซึ่งแล่นไปไว้ได้นั้น ถ้าไม่พึงมีธรรมเหล่านี้มารดาหรือบิดาก็ไม่พึงได้การนับถือหรือการบูชาเพราะบุตรเป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้ฉะนั้นบัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความเป็นใหญ่และเป็นผู้น่าสรรเสริญ (องฺ.จตุกฺก. (บาลี) 21/32/37)

2.1.2 ความหมายของสังคหวัตถุ 4

คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสัจธรรมที่ผู้ปฏิบัติตามทุกคนย่อมสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตนเอง และทำให้ผู้ปฏิบัติพ้นทุกข์ เข้าถึงความสุขและความบริสุทธิ์ภายในได้จริงธรรมะของพระพุทธองค์เป็นความรู้อันบริสุทธิ์ เป็นธรรมโอสถขนานเอกที่สามารถเยียวยารักษาจิตใจของมวลมนุษยชาติให้หลุดพ้นจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เพราะเมื่อใจปราศจากสิ่งเหล่านี้ใจย่อมสะอาดบริสุทธิ์ มีอานุภาพและเกิดเป็นความเมตตากรุณาปราณี มีแต่ความรักความปรารถนาดีต่อกัน ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในสังคหวัตถุสูตร ว่า (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาศน์ วาสโน), 2528, หน้า 53)

ทานญฺจ เปยยวชฺชญฺจ อตฺถจริยา จ ยา อิธ
สมานตฺตตา จ ธมฺเมสุ ตตฺถ ตตฺถ ยถา รหำ
ทาน (การให้) เปยยวัชชะ (มีวาจาเป็นที่รัก)
สมานัตตตา (วางตนสม่ำเสมอ)
อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)

สังคหวัตถุธรรมเหล่านี้ช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดคบรถซึ่งเล่นไปไว้ได้ฉะนั้นในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุก ๆ คน และปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญ มากกว่าเสียงนินทาว่าร้ายพระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่า ขั้นแรกให้ปรับที่ตัวของเราเองก่อน คือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน โดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรี เติมน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุข นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุ 4 ไว้ดังนี้

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) (2528, หน้า 53) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ไว้ว่าเมื่อทุกคนต่างประพฤติสังคหวัตถุทั่วถึงกันแล้ว อย่าว่าแต่เฉพาะคน เฉพาะครอบครัว จะรักใคร่นับถืออยู่เป็นสุขสบายเลย ถึงคนทั้งหมู่บ้าน ทั้งเมือง ทั้งประเทศ ทั้งโลก ก็ต้องอยู่เป็นสุขสบายตลอดไปเหมือนกัน เพราะฉะนั้นท่านจึงว่าสังคหวัตถุทั้ง 4 อย่าง เป็นคุณสำหรับยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่นให้รักใคร่นับถือ ช่วยเหลือกัน อย่างวิเศษแท้

พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต)(2550, หน้า 11) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ไว้ว่าสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักการสงเคราะห์ หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี

คูณ โทขันธ์ (2537, หน้า 25-28) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ไว้ว่า สังคหวัตถุ 4 ว่า เป็นหลักผูกใจคน เป็นเหมือนมนต์รัก มนต์เสน่ห์หา เมตตา มหานิยม

ปรีชา นันตาภิวัฒน์ (2544, หน้า 143) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ไว้ว่า สังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวคือ ยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี

บุญสิริ ชวลิตธำรง (2551, หน้า 23 – 31) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ไว้ว่า เป็นธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน อันเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กัน

อุดม เชยกีวงค์ และ กนิษฐาน แป้นสุวรรณ (2548, หน้า 115**)** ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ไว้ว่า เป็นธรรมเครื่องผูกมัดน้ำใจ

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551, หน้า 407) ได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุว่า เรื่องที่จะสงเคราะห์ คุณเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ หลักการสงเคราะห์ คือ ช่วยเหลือกันยึดเหนี่ยวใจกันไว้ และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก คือ สังคมแห่งหมู่สัตว์ไว้ดุจสลักยึดรถที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถและวิ่งและวิ่งแล่นไปได้ มี 4 อย่าง คือ 1) ทาน การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน 2) ปิยวาจา พูดจาน่ารัก น่านิยมนับถือ 3) อัตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ 4) สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน เป็นต้น

จากการค้นคว้าผู้วิจัยสรุปได้ว่า สังคหวัตถุ 4 หมายถึง เครื่องมือ หรือหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมืองและประเทศชาตินั่นเอง

2.1.3 องค์ประกอบของสังคหวัตถุ 4

ในสังคมๆ หนึ่งประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความเชื่อ ทัศนคติ และวัฒนธรรมที่แตกต่างมาอยู่รวมในที่เดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีการปกครองที่เหมาะสม เพื่อให้สังคมๆนั้นดำเนินไปด้วยความสงบเรียบร้อย และเกิดความสามัคคี สังคหวัตถุ 4 ได้ชื่อว่าเป็นหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่มีเครื่องมือหรือองค์ประกอบ ซึ่งเมื่อนำปฏิบัติตามแล้วจะทำให้ชีวิตดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม องค์ประกอบเหล่านั้นได้มีนักวิชาการหลายๆท่านกล่าวไว้ ดังนี้

พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึง สังคหวัตถุ ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน สังคหวัตถุสูตร ว่าภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) 4 ประการนี้ สังคหวัตถุ 4 ประการ อะไรบ้าง (อง.จตุกก. (ไทย) 21/264/381) คือ

1) ทาน (การให้)

2) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก)

3) อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)

4) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

จากหลักคำกล่าวข้างต้น พระพุทธองค์ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสังคหวัตถุ ว่าเป็นคุณธรรมที่ช่วยอุ้มชูโลก และเป็นหลักธรรมสำคัญในการสงเคราะห์ เกื้อกูลซึ่งกันและของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2543, หน้า 167) กล่าวว่า สังคหวัตถุ 4 หมายถึง คุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชน ให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปเป็นการปลูกไมตรีเติมน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุขดังคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเป็น สัจธรรมที่ผู้ปฏิบัติตาม ทุกคนย่อมสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตนเองและทำให้ผู้ปฏิบัติพ้นทุกข์ เข้าถึงความสุขและความ บริสุทธิ์ภายในได้จริง ธรรมะของพระ

พุทธองค์เป็นความรู้อันบริสุทธิ์เป็นธรรมโอสถขนานเอก ที่ สามารถเยียวยารักษาจิตใจของมวลมนุษยชาติให้หลุดพ้นจาก ความโลภ ความโกรธ ความหลง เพราะ เมื่อใจปราศจากสิ่งเหล่านี้ใจย่อมสะอาดบริสุทธิ์ มีอานุภาพและเกิดเป็นความเมตตากรุณาปราณี มีแต่ ความรักความปรารถนาดีต่อกัน ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน สังคหวัตถุสูตร ว่า (องฺ.จตุกฺก. (บาลี) 21/32/37) “ทาน เปยฺยวชฺชญฺจ อตฺถจริยา จ ยา อิธ สมานตฺตตา จ ธมฺเมสุ ตตฺถ ตตฺถ ยถารหํ” การให้ทาน การพูดจาไพเราะ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ในโลกนี้ ความเป็นผู้มีตนสม่ำเสมอในธรรมทั้งหลายนั้น ตามควร (องฺ.จตุกฺก. (ไทย) 21/32/51)

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุก ๆ คนและปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญมากกว่าเสียง นินทาว่าร้าย พระพุทธองค์ใต้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่า ขั้นแรก ให้ปรับที่ตัวของเราเองก่อน คือต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน โดยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนนั้น ประกอบด้วยหลัก 4 ประการด้วยกัน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543, หน้า 167 – 168) ดังนี้

1. ทาน การให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยการให้สิ่งของหรือ ให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารี จะช่วยผูกใจคนไว้ใต้ การทำทานจะไม่สูญเปล่า ผู้ที่ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “มนาปทายี ลภเต มนาปํ” (องฺ.ปญฺจก.(บาลี) 22/44/45) แปลว่า ผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่น่าพอใจ (องฺ.ปญฺจก.(ไทย) 22/44/72) การให้ทานอาจให้ได้ 2 วิธีด้วยกันคือ

1) อามิสทานให้สิ่งของแก่เพื่อนหรือผู้อื่นที่ด้อยกว่ารวมทั้งการให้รางวัลต่าง ๆ เป็นต้น

2) ธรรมทานหรือวิทยาทาน หมายถึง การให้ธรรม การให้ความรู้และแนะนำ สั่งสอน ให้รู้ดีรู้ชั่วหรือการแนะนำให้รู้ศิลปวิทยาในการประกอบสัมมาชีพ ใน 2 อย่างนี้ ธรรมทานนั้นเป็นเลิศกว่าทานทั้งหลาย (ขุ.อิติ. (ไทย) 25/98/473, ขุ.อิติ. (ไทย) 25/100/477) อามิสทานช่วยค้ำจุนชีวิตทำให้เขามีที่พึ่งพาอาศัย แต่ธรรมทานช่วยให้เขารู้จักพึงตนเองได้ต่อไป เมื่อให้อามิสทานแล้วพึงให้ ธรรมทานด้วย

2. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ ความเป็น ผู้มีวาจาน่ารัก พูดอย่างรักกัน วาจาเป็นที่ รักวาจาดูดดื่มน้ำใจหรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าววาจาสุภาพไพเราะอ่อนหวานมีหางเสียง สมาน สามัคคีซาบซึ้งใจ ทำให้เกิดไมตรีรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็น หลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม ที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงตรัสเตือนพระภิกษุให้ พยายามหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่ขัดแย้งกัน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543, หน้า 137) อันนำไปสู่การทะเลาะวิวาท (ม.อุ. (ไทย) 14/236/276) พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงการ พูดที่ประกอบด้วยประโยชน์ ดังปรากฏในอภยราชกุมารสูตร ดังนี้ (ม.ม. (ไทย) 13/86/88)

ตถาคตรู้วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าวคำนั้น

ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ และประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ ชอบใจของคนอื่นในข้อนั้น ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น

ตถาคตรู้วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาจานั้น

ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจ ของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาจานั้น

ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจ ของคนอื่นในข้อนั้น ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะตถาคต มีความเอ็นดู ในหมู่สัตว์ทั้งหลาย

ตถาคตรู้วาจาที่จริง ที่แท้ แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าวคำนั้น

สรุป สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักการพูดไว้ดังนี้ (กษิรา เทียนส่องใจ, 2550, หน้า 180)

1. ต้องเป็นคำจริง
2. เป็นคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน
3. พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์
4. พูดแล้วเกิดการสมานสามัคคี
5. พูดด้วยจิตเมตตา
6. พูดถูกกาลเทศะ คือถูกเวลาและสถานที่

จะเห็นได้ว่า การให้แต่เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถที่จะทำให้เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจ ของคนทั่วไปได้ จึงต้องรู้จักพูดจาปราศรัยให้ไพเราะนุ่มนวลน่าฟัง เมื่อได้ฟังแล้วเกิดกำลังใจ ที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนอยากทำความดีให้ยิ่งขึ้นไป ไม่พูดจาส่อเสียดอันก่อให้เกิด ความแตกแยก พูดแต่คำที่จะทำให้เกิดความสามัคคี เปรียบเสมือนน้ำทิพย์ชโลมใจ ประสานใจ ทุกๆ ดวงให้เป็นหนึ่งเดียวกัน

3. อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ ทำประโยชน์แก่เขา หลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนตน 2 ด้าน คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์และการทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

1) การทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึง ทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ด้วยการ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน แกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ ความสามารถมีคุณธรรม เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์เป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษาเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ตลอดจนเป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนาตลอดไป

2) การทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ คือ เมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้วก็ต้องสร้างตนให้ เป็นประโยชน์กับผู้อื่นด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่นิ่งดูดาย มีนาใจไมตรี ต่อกัน บำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ตามสติกำลังความสามารถ

4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ การทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 71)

1) วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นบิดามารดา เป็นครูอาจารย์ เป็นเพื่อนบ้าน เป็นต้น ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมกับ ฐานะที่เป็นอยู่ และทำอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

2) ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม

ดังนั้นคุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้จึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจกันไว้เสมือนหนึ่ง สลักเพลารถ ถ้าหลักธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจเหล่านี้ไม่มี บุคคลก็จะไม่เป็นที่น่าเคารพรักใคร่ ยกย่องนับถือเรา จึงต้องคอยศึกษาและหมั่นเตือนสติตนเองไว้ตลอดว่าในแต่ละฐานะที่เราเป็นอยู่นั้น มีหน้าที่อะไรบ้าง เมื่อรู้แล้วก็ต้องปฏิบัติตามหน้าที่นั้นให้สมบรูณ์ นอกจากนี้ เราก็ต้องทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย ด้วยคือ เคยวางตัวกับคนอื่นในทางที่ดีอย่างไร แม้ว่าเราจะได้ดิบได้ดีไปแล้ว ก็ต้องไม่ลืมตัวยังคง ปฏิบัติตัวเหมือนเช่นเดิมนั้นไม่เปลี่ยนแปลง หรือว่าเมื่อเราเห็นคนอื่นเขาได้ดี ก็ต้องแสดงออกให้เขา รับรู้ว่าเรามีความยินดีกับเขาอย่างจริงใจ ไม่คิดกลั่นแกล้งใส่ร้ายป้ายสีเขา ถ้าทำได้อย่างนี้เราก็ย่อมจะเป็นที่รักที่พอใจของทุกคนรอบข้างดังเช่นเรื่องของหัตถกอุบาสก ชาวเมืองอาฬวีผู้มีสังคหวัตถุธรรมประจำใจ (พระพรหมคณาภรณ์(ป.อ.ปยตฺโต), 2550, หน้า 9) ดังนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ อัคคาฬวเจดีย์ ใกล้เมืองอาฬวี ครั้งนั้นแล หัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวี มีอุบาสกประมาณ 500 คนแวดล้อม เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับถวายบังคมแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง

ครั้นแล้ว พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามหัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวีว่า ดูกรหัตถก บริษัทของท่านนี้ใหญ่ ก็ท่านสงเคราะห์บริษัทใหญ่นี้อย่างไร ฯ

หัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวีกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคได้ทรง แสดงสังคหวัตถุ 4 ประการไว้ข้าพระองค์สงเคราะห์บริษัทใหญ่นี้ด้วยสังคหวัตถุ 4 ประการเหล่านั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ

ข้าพระองค์รู้ว่าผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยทาน ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยทาน ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยวาจาอ่อนหวาน ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยวาจาที่อ่อนหวาน ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยการ ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์

ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการวางตัวเสมอ ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยการวางตัวเสมอ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็โภคทรัพย์ในตระกูลของข้าพระองค์มีอยู่ ชนทั้งหลายจึงสำคัญ ถ้อยคำของข้าพระองค์ว่าควรฟัง ไม่เหมือนของคนจน ฯ

พระผู้มีพระภาค : “ดีละ ดีละ หัตถก วิธีนี้ของท่านเป็นอุบายที่จะสงเคราะห์บริษัทจำนวนมากได้ จริงอยู่ใครก็ตามที่สงเคราะห์บริษัทจำนวนมากในอดีตกาล ก็ล้วนแต่สงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ 4 ประการนี้แล ใครก็ตามที่จักสงเคราะห์บริษัทจำนวนมากในอนาคตกาล ก็ล้วนแต่จักสงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ 4 ประการนี้แล ใครก็ตามที่กำลังสงเคราะห์บริษัทจำนวนมากในปัจจุบัน ก็ล้วนแต่สงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ 4 ประการนี้แล”

หลังจากนั้น หัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวี ที่พระผู้มีพระภาคทรงชี้แจงให้เห็นชัดชวนใจ ให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ เร้าใจให้อาจหาญแกล้วกล้าปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริงด้วยธรรมกถาแล้ว ลุกจากที่นั่ง ถวายบังคมพระผู้มีพระภาค กระทำประทักษิณแล้วหลีกไป

พระพุทธองค์ใต้ทรงกล่าวถึงอานิสงส์ที่เกิดจากการสงเคราะห์ประชาชนด้วย สังคหวัตถุ 4 คือ ทาน (การให้) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) อถจริยา (การประพฤติประโยชน์) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) อยู่เป็นประจำ เมื่อจุติจากเทวโลกมาแล้ว บุญที่เกิดจากการให้ทานเป็นประจำจะทำให้ใต้ลักษณะมหาบุรุษ คือ มีฝ่ามือและฝ่าเท้าอ่อนนุ่มและมีเส้นที่ข้อพระองคุลีจดกันเป็นรูปตาข่ายงดงาม น่าดูน่าชม (ที.ปา. (ไทย) 11/210/170 – 171) และบุญที่เกิดจากการใช้ปิยวาจานั้น จะท่าให้มีพระชิวหาใหญ่ยาวและมีพระสุรเสียงดุจเสียงพรหม ตรัสดุจเสียงร้องของนกการเวก ที่ชัดเจนแจ่มใส ไพเราะ ก้องกังวาน สามารถเหนี่ยวรั้งใจผู้ฟังให้ดื่มด่ำไปกับน้ำเสียงนั้น ส่วนอานิสงส์ของอัตถจริยาและสมานัตตตานั้น จะทำให้มีญาติสนิทมิตรสหายตลอดจนพวกพ้องบริวารมากมาย รวมถึงพระราชา มหาอำมาตย์ เศรษฐี มหาเศรษฐี พ่อค้า ประชาชนทุกชาติทุกภาษา ทั้งวรรณะต่าง ๆ ให้การยอมรับนับถือ ทั้งหมดจะมาเป็นพันธมิตร เป็นกัลยาณมิตร ที่ดีต่อกันและไม่ว่าจะไปที่ไหน ย่อมได้รับการปฏิสันถารเป็นอย่างดี

นอกจากนี้สังคหวัตถุ 4 ยังอำนวยประโยชน์ที่มองเห็นได้เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้ (ที.ปา. (ไทย) 11/236/193)

1. ช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ได้ในสังคมด้วยความสุข
2. เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สมานไมตรีระหว่างกัน
3. เป็นเครื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควรแก่ฐานะ
4. เป็นเครื่องประสานองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมให้คงรูปอยู่และดำเนินไปได้ด้วยดี
5. ช่วยส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความประพฤติที่เสื่อมเสียในสังคม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต)(2550, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุ 4 คือหลักธรรม ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ประกอบด้วย

1. ทาน ให้ปันคือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา
2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3. อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวาย ช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกันต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโน) (2544, หน้า 262 – 266) กล่าวว่า สังคหวัตถุ 4 นี้ พระพุทธเจ้าทรงอุปมาเหมือนกับพาหนะที่จำนำคนไปสู่ความสุขความเจริญในโลก เพราะสังคมของมนุษย์เราจำเป็นต้องอิง อาศัยธรรมะทั้งสิ่งประการนี้ ทรงชี้อีกมุมที่ตรงกันข้ามว่า ถ้าหากว่าสังคมปราศจากเสียซึ่งธรรมทั้งสี่ ประการแล้ว แม้มารดา บิดา ก็จะไม่ได้รับการนับถือบูชาจากบุตรธิดา โลกจะอยู่ไม่ได้เลย จึงเรียกว่า ธรรมเป็นเครื่องสงเคราะห์ การสงเคราะห์ก็มีอยู่ 2 ฝ่าย คือ

อามิสสังคหะ คือ สงเคราะห์ด้วยวัตถุสิ่งของ

ธัมมสังคหะ คือ สงเคราะห์โดยธรรม ถ้าเรามองในแง่ของคนที่แสวงหาที่พึ่ง สิ่งนี้ก็เป็น การสนองตอบความต้องการพื้นฐานของคน เช่น ต้องการความรัก และได้รับความรักความอบอุ่น ความปลอดภัย ต้องการที่พึ่งพำนักอาศัย ต้องการพักผ่อนหย่อนใจ หรือว่าต้องการร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ กัน เป็นต้นก็ต้องมีธรรมะ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว หลักที่จะให้เกิดการยึดเหนี่ยวทางใจกันขึ้นมา สรุปรวมอยู่ที่สังคหวัตถุ คือ

1) ทาน การให้ เป็นลักษณะการเอื้อเฟื้อเผื่อ ให้ของแต่ตนแก่คนอื่นที่ควรแก่การให้ การให้มีอยู่ 2 แนวใหญ่ คือ

(1) การให้ด้วยจิตคิดอนุเคราะห์ หมายถึง การอนเคราะห์ การสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ด้วยอัธยาศัยไมตรีโอบอ้อมอารีต่อบุคคลเหล่านั้น

(2) การให้เพื่อบูชาคุณความดี เช่น การทำบุญตกบาตร การให้อาหาร ให้เสื้อผ้าแก่พ่อแม่ ปูย่า ตายาย ในวันตรุษสงกรานต์ การเสียภาษี เหล่านี้เป็นการให้ด้วยสำนึกถึงคุณความดี

2) ปิยวาจา เจรจาที่อ่อนหวาน ตรงกันข้ามกับคำหยาบแต่ในเชิงปฏิบัติแล้ว ปิยวาจา คือ เจรจาถ้อยคำอันเป็นที่รัก วาจาเป็นที่รัก ผู้กล่าวด้วยความรัก ความปรารถนาดีต่อบุคคลอื่น บางครั้งอาจเป็นคำดุ คำตักเตือนก็ได้ หากพูดด้วยความรัก หวังดี ปรารถนาดี

3) อัตถจริยา ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น จะเห็นว่ามีทั้งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ทางกายกรรม การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกัน ไม่ได้หมายความว่ากะเกณฑ์ให้คนใดคนหนึ่งประพฤติเพียงฝ่ายเดียว แต่ทุกคนก็ต้องประพฤติให้เป็นประโยชน์ต่อกันด้วย เช่น ช่วยกันสร้างสะพาน ชวนกันขุดถนน ขุดลอกคูคลอง ล้วนเป็นคุณความดีที่เป็นจุดยึด เหนี่ยวทางใจให้คนอื่นเกิดนิยมนับถือ

4) สมานัตตตา ความมีตนสม่ำเสมอ ไม่ถือตัว ได้แก่การวางตนเหมาะสมแก่ฐานะที่ควรจะเป็นและที่ตนเป็นไม่แสดงอาการขึ้นๆ ลงๆ 3 วันดี 4 วันร้าย กำหนดทิศทางลมไม่ค่อยถูกว่าจะเอาอย่างไรกันแน่ อีกอย่างหนึ่ง คือ ไม่ลืมตน ไม่ถือตัวเกินไป เวลาได้ดีไม่หลงตัว เป็นต้น

พุทธทาสภิกขุ (2525, หน้า 395) ได้เสนอหลักคำสอนเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 คือ หลักการสงเคราะห์หรือ เรื่องการสงเคราะห์กันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีลักษณะพฤติกรรมที่รู้จักแบ่งปัน รู้จักการให้ เสียสละ ยินดีในความสุขของผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไกล่เกลี่ยความแตกแยกในหมู่คณะ บำเพ็ญประโยชน์ ต่อส่วนรวม ไม่น่าเอาผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งประกอบด้วย

1) ทาน คือ การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน พระพุทธเจ้ามุ่งที่ธรรมทานมากกว่าอมิสทาน ธรรมทาน ให้การช่วยเหลือแนะนำ ในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ ชี้ช่องทางให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยตนเอง

2) ปิยวาจา คือ การพูดจาน่ารักนิยมนับถือ พระพุทธเจ้าทรงเน้นว่าต้องเป็นก้อยคำ ไพเราะ อ่อนหวาน ที่ประกอบด้วยสัจจะ คือ ความจริงใจและต้องเกิดประโยชน์แก่ผู้เจรจาด้วย

3) อัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งหมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น พระพุทธเจ้าเน้นที่โลกัตถจริยา คือการทำคุณประโยชน์ให้แก่บุคคลในวงกว้างไม่จำกัดเฉพาะตนเองและญาติผู้ใกล้ชิด

4) สมานัตตตา คือ ความมีตนเสมอ การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ร่วมสุขร่วมทุกข์ กันได้ เสมอต้นเสมอปลาย

บุญสิริ ชวลิตธำรง (2551, หน้า 55) ได้กล่าวถึงความหมายของสังคหวัตถุว่า ธรรมอันเป็นที่ตำแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกันอันเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กันซึ่งมีอยู่ 4 ข้อ คือ

1) ทาน หมายถึงการให้ การเฉลี่ยเผื่อแผ่แก่กันและกัน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่าทุกๆคนนั้นย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกันอยู่ในด้านต่าง ๆ ในด้าน'รัตถ เช่น ทรัพย์สินเงิน ทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำกิจการของกันและกันทางกาย ในด้าน วาจา พูดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ควรพูดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ให้การแนะนำ ในข้อที่ ควรจะแนะนำต่าง ๆ การให้การเฉลี่ยเผื่อแผ่เจือจานทุกคนทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้น้อย ต่างก็ควรจะมีทาน คือ ให้การช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ ด้วยมีจิตใจมุ่งที่จะ ช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ หรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลาย

2) ปิยวาจา หมายถึง การเจรจาถ้อยคำซึ่งเป็นที่รักเป็นที่จับใจแก่กันและกัน อันเป็น ถ้อยคำสุภาพ เพราะวาจาที่พูดออกไปนั้น ถ้าเป็นวาจาที่ไม่สุภาพไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นวาจาที่อาจเสียดแทงน้ำใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียใจ เจ็บใจ ไม่สบายใจ เพราะฉะนั้นจึงสมควรที่ทุกคนจะต้องมีสติควบคุมใจ ควบคุมวาจา ที่จะพูดออกไปให้เป็นวาจาที่สุภาพ ที่เหมาะสม แม้ว่าในบางคราวต้องทำงานเหน็ดเหนื่อยก็ตาม สิ่งที่จะเป็นเครื่องในการควบคุมการพูดของเราให้ไพเราะก็คือสตินั้นเอง ดังนั้นการพูดหรือการแสดงออกทุกครั้งต้องมีสติอยู่เสมอ

3) อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติประโยชน์ต่อกันและกัน คือ การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สังคมที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดถึงประเทศชาติ สิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้ง กาย วาจา ใจ ในทุกเวลาทุกโอกาส

4) สมานัตตตา หมายถึง ความเป็นผู้วางตนสม่ำเสมอ หรือเสมอต้นเสมอปลาย ซึ่งหมายถึงการรักษาระเบียบวินัยกันใดที่ทุกคนพึงปฏิบัติทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อยตามหน้าที่ ที่บัญญัติ เอาไว้เป็นระเบียบของสถานที่ ของหน่วยงาน เช่น กฎระเบียบของสถาบันการศึกษา กฎระเบียบของสถานที่ราชการต่าง ๆ เป็นต้น ตลอดถึงกฎหมายบ้านเมือง ในทางพระพุทธศาสนาก็คือพระวินัยบัญญัติสำหรับพระภิกษุทั้งหลายนั้นเอง

ปิ่น มุทุกันต์ (2506, หน้า 34 – 35) นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา อดีตอธิบดีกรมการศาสนา ได้กล่าวถึง หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมจำเป็นที่จะต้องยึดหลักสังคหวัตถุ คือคุณธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนอื่น ถือเอาเนื้อความคือการเอื้อเฟื้อมี 4 ประการ ดังนี้ คือ

1) ทาน การให้ปัน

2) ปิยวาจา ใช้คำพูดที่น่ารัก

3) อัตถจริยา ประพฤติประโยชน์

4) สมานัตตตา วางตัวเหมาะสม

คุณธรรมที่เรียกว่า “สังคหวัตถุ” อุปมาเหมือนกับ ลิ่ม สลัก และเครื่องยึดคุมส่วนประกอบใหญ่น้อยเข้ากัน เป็นตัวรถ ให้สำเร็จประโยชน์แก่การเดินทาง ชักลิ่ม ถอดสลัก และตัดเครื่องยึดเสีย รถทั้งคันก็หมดความหมาย เช่นเดียวกันกับ สังคหวัตถุ ย่อมยึด เหนี่ยวใจมนุษย์ให้จับกลุ่มกันเป็นสังคม ก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

สรุปได้ว่า หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นเครื่องมือในการช่วยบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ทำให้สังคมอยู่ ร่วมกันได้อย่างมีความสุขตลอดไป

2.1.4 ความสำคัญของสังคหวัตถุ 4

หลักธรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีที่กล่าวไว้ในพุทธศาสนาเถรวาท ในแง่ของการมีมิตรสหายหรือบริวารที่ดีจริง พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงความสำคัญของการมีมิตรสหายที่ดีไว้ในอุปัฑฒสูตรว่า “ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี นี้เป็นพรหมจรรย์ทั้งสิ้นทีเดียว”(สำ.ม. (ไทย) 19/5/2) แต่การที่จะสร้างมิตรหรือยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลที่เป็นมิตรหรือบริวารเรียกว่า หลักสังคหวัตถุ (อง. จตุกฺก. (ไทย) 21/32/42) ซึ่งมีด้วยกัน 4 ประการ คือ

1) ทาน การให้ปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สิ่งของของตนแก่บุคคลอื่น ด้วยเห็นว่าสิ่งของที่ตนสละไปนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้รับ เป็นการแสดงความมีน้ำใจและเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจของมิตรสหายหรือบริวารไว้ได้ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญการให้ไว้มากมาย เช่น ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก ผู้ให้ย่อมผูกมิตรไว้ได้ เป็นต้น ผู้ที่มีความตระหนี่นั้นไม่สามารถที่จะผูกมิตรหรือยึดเหนี่ยวจิตใจของมิตรและบริวารได้

2) ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ การมีวาจาเป็นที่รัก เป็นที่ดูดดื่มจิตใจของผู้ฟัง มีวาจาสุภาพอ่อนหวานชวนฟัง เป็นวาจาที่ไม่หยาบคายและก่อให้เกิดประโยชน์ การมีปิยวาจานี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการผูกมิตรหรือรักษาน้ำใจมิตร บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นทูตหรือเป็นตัวแทนของประเทศในการเจรจาเรื่องรายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ จะต้องมีเทคนิคในการใช้คำพูดอย่างดีเยี่ยม เพราะถ้าหากให้คำพูดที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้ประชาชนและประเทศชาติสูญเสียผลประโยชน์ได้

3) อัตถจริยา การประพฤติตนเป็นประโยชน์ เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นในเวลาที่จำเป็น ไม่เป็นคนนิ่งดูดายในเมื่อตนเองมีกำลังความสามารถที่พอจะช่วยเหลือได้ ในการผู้สัมพันธไมตรีระหว่างประเทศก็เช่นเดียวกัน จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักให้การช่วยเหลือในเวลาที่สมควรช่วยเหลือ เช่น เมื่อถึงคราวที่มิตรประเทศต้องประสบกับภัยพิบัติต่าง ๆ ที่ประเทศสัมพันธมิตรพอที่จะช่วยเหลือได้ก็ให้ช่วยเหลือตามกำลังความสามารถ เพื่อเป็นการผู้สัมพันธไมตรี หรือแสดงถึงความมีสัมพันธไมตรีอันดีต่อกัน

4) สมานัตตตา ความมีตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่คบมิตรเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มิใช่ว่าเมื่อเห็นว่ามิตรหมดประโยชน์สำหรับตนแล้วก็เริ่มห่างเหิน หรือเลิกคบไป การคบหามิตรจะต้องคบด้วยความจริงใจและมีความเสมอต้นเสมอปลาย ทั้งในยามที่มิตรรุ่งเรืองและในคราวตกต่ำ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2550, หน้า 13 – 14) ได้กล่าวไว้ว่า สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือในหมู่คณะจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจ และประสานหมู่คณะไว้ให้เกิดความสามัคคี และเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 ดังต่อไปนี้

1) ทาน คือ การให้ปันสิ่งของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละแบ่งปันเฉลี่ยให้ ไม่ใช่ให้จนร่ำรวยหรือให้จนหมดเนื้อหมดตัว แต่เป็นการแบ่งปันให้เพื่อแสดงอัธยาศัยไมตรี ผู้ให้ไม่จำเป็นต้องร่ำรวยหรือมีฐานะดีกว่าผู้รับเสมอไป และยังรวมถึงการช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ

2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะน่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงามหรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดีสมานสามัคคีเกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มที่ได้จัดตั้งขึ้นมาจะมีการแบ่งหน้าที่กัน และสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้คือฝ่ายประชาสัมพันธ์ หากฝ่ายประชาสัมพันธ์พูดจาไม่ดี ถึงโครงการหรือกิจกรรมจะดีแค่ไหนก็ไม่สามารถที่จะโน้มน้าวจิตใจของสมาชิกกลุ่มได้

3) อัตถจริยา การทำประโยชน์ คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งช่วยแก้ไขปัญหา และช่วยปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

4) สมานัตตตา วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกันต่อคนผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม และบุคคลทั่วไปไม่เอาเปรียบบุคคลที่ด้อยกว่าและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

พุทธทาสภิกขุ (2525ก, หน้า 255) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสังคหวัตถุ 4 คือ หลักการสงเคราะห์หรือเรื่องการสงเคราะห์กันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งประกอบด้วย ทาน คือ การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน พระพุทธเข้ามุ่งที่ธรรมทานมากกว่า อามิสทาน ธรรมทานให้การช่วยเหลือแนะนำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ ชี้ช่องทางให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยตนเอง ปิยวาจา คือ การพูดจาน่ารักนิยมนับถือ พระพุทธเจ้าทรงเน้นว่าต้องเป็นถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน ที่ประกอบด้วยสัจจะ คือ ความจริงใจและต้องเกิดประโยชน์แก่ผู้เจรจาด้วย อัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งหมายถึงการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์แก้บุคคลอื่น พระพุทธเจ้าเน้นที่โลกัตถจริยา คือ การ

ทำคุณประโยชน์ให้แก่บุคคลในวงกว้างไม่จำกัดเฉพาะตนเองและญาติผู้ใกล้ชิด สมานัตตตา คือ ความมีตนเสมอ การรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นร่วมสุขร่วมทุกข์กันได้เสมอต้นเสมอปลาย

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2537, หน้า 210-215) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสังคหวัตถุ 4 ว่า สังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคนหรือธรรมเพื่อให้ตนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นเครื่องสงเคราะห์โลก สงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยึดเหนี่ยวใจกันไว้เป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก คือสังคมหมู่สัตว์ไว้ ประดุจสลักเพลาคุมรถที่แล่นไปอยู่ไว้ได้ สังคหวัตถุ 4 ประการคือ

1) ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจและศิลปวิทยา

2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะน่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผลเป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

3) อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้านแรงกายและขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกันต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน กล่าวโดยสรุป การช่วยด้วยทุนด้วยของหรือความรู้ การช่วยด้วยถ้อยคำ การช่วยด้วยกำลังคน การช่วยด้วยการร่วมเผชิญและแก้ปัญหา พฤติกรรมบำเพ็ญสงเคราะห์เป็นพฤติกรรมที่ยึดเหนี่ยวใจคน ประสานหมู่ชนให้ สามัคคี คือ พฤติกรรมนำประยุกต์ของสังคหวัตถุธรรม

พระราชสุทธิญาณมงคล (จรัญ ตธมฺโม) (2542, หน้า 35) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสังคหวัตถุ 4 ไว้ว่า สังคหวัตถุ 4 เป็นทางเกิดของสามัคคีมี 4 ข้อ คือ

1) ทาน คือ การให้ปัน การให้ทานซึ่งกันและกันไม่หวงกัน โดยการให้ทานแบ่งเป็นประเภท ได้แก่ ให้เพื่อการบูชาคุณ ให้เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นไว้และให้เพื่อเห็นแก่มนุษยธรรม

2) ปิยวาจา คือ พูดให้เขารัก ไม่พูดให้เขาเกลียด ไม่ใส่ร้ายป้ายสี ต้องพูดให้เขารัก เรียกว่า ปิยวาจา ปิโย เทวมนุสสานัง

3) อัตถจริยา บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่านิ่งดูดาย อย่าเห็นแก่ตัว

4) สมานัตตตา เป็นการวางตนให้เหมาะสม เรียกว่า ไม่ถือตัวตนว่าเราดีกว่าเขา ได้แก่ วางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เหมาะกับฐานะ เหมาะกับกาลเทศะ ที่ว่าเหมาะสมตำแหน่งหน้าที่นั้น หมายความว่า เรามีหน้าที่อย่างไรก็ไปปฏิบัติไปตามหน้าที่ ที่ว่าเหมาะสมกับฐานะนั้น คือ ใช้จ่ายทรัพย์ให้เหมาะสมกับฐานะก็คือ เข้าใจใช้จ่าย ไม่ฟุ่งเฟ้อ สุรุ่ยสุร่ายเกินไปแต่ก็ไม่ตระหนี่เกินไป จนเข้าขั้นทรมานตนเอง ที่ว่าเหมาะสมกับกาลเทศะนั้นหมายความว่าปฏิบัติกิจให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่

สุจิตรา รณรื่น (2538, หน้า 15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ สังคหวัตถุ 4 ไว้ว่า เป็นหลักแห่งการให้เพื่ออนุเคราะห์หมายถึง การให้เกื้อหนุน โอบอ้อมอารีด้วยเมตตา และการให้อุดหนุนเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันด้วยความกรุณา คนที่มีทรัพย์คิด ช่วยเหลือคนอื่นให้ตั้งตัวได้ ย่อมเป็นกำลังสำคัญของครูในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและเพื่อเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศชาติ ดังนั้น การให้เกื้อหนุน โอบอ้อมอารีกันด้วยเมตตาและการให้อุดหนุนเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันด้วย ความกรุณาจึงถือว่าให้เพื่ออนุเคราะห์

สรุปได้ว่า สังคหวัตถุ 4 มีความสำคัญดังนี้ เป็นหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสงบสุขสันติ ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือในหมู่คณะจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจและประสานหมู่คณะ เกิดความสามัคคี การผูกมิตรไมตรีกับคนรอบข้างและการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลซึ่งกันและกันทำให้เกิดความสามัคคีและเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขในสังคม วิธีการทั้ง 4 นี้ เมื่อปฏิบัติได้ ย่อมให้เกิดความสามัคคีร่วมมือร่วมใจในกลุ่มชนนั้น ๆ ถ้าไม่มีหลักปฏิบัติเช่นนี้ ผู้นั้นย่อมไม่เป็นที่รักของคนทั่วไป ข้อนี้บางท่านจึงเรียกว่า มนต์มหาเสน่ห์ เพราะทำให้ตนเข้าไปนั่งในใจของผู้อื่น

2.1.5 แนวทางการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ

ในทางพุทธศาสนา พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงแสดงให้เห็นว่าคนเราอยู่ด้วยกันอย่างมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยให้มีสิ่งที่เป็นลิ่มสลักใจของกันและกันให้มั่นคงซึ่งลิ่มสลักใจที่ว่านั้นก็คือ สังคหวัตถุ 4 สมดังพระพุทธภาษิตที่ตรัสสอนไว้ดังความปรากฏในสังคหสูตร อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ว่า ทาน 1 ปิยวาจา 1 อัตถจริยา 1 สมานัตตตา 1 เป็นเครื่องสงเคราะห์โลกประดุจสลักเพลาคุมรถที่แล่นไปอยู่ไว้ได้ โดยแนวทางการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุธรรม 4 หรือหลักในการสงเคราะห์ โดยความหมายคือธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน และประสานหมู่ชนหรือผู้ใต้ปกครองไว้ในสามัคคี เรียกว่าหลักสังคหวัตถุสี่ เมื่อเจ้าหน้าที่เทศบาลทุกฝ่าย ทุกท่าน มีคุณธรรมภายในเป็นพื้นฐานจิตใจเช่นนี้แล้ว พึงแสดงออกภายนอกตามหลักความประพฤติดังต่อไปนี้ (สุจิตรา รณรื่น, 2538, หน้า 69) คือ

1) แนวทางการปฏิบัติตามหลักทาน เป็นการปฏิบัติตนด้วยจิตใจที่ถึงพร้อมด้วยการเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจศิลปวิทยา ด้วยเห็นว่าสิ่งของที่ตนเสียสละหรือให้ไปนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้รับ เป็นการแสดงความมีน้ำใจและเป็นการยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนหรือบริวารไว้ได้ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญการให้ไว้มากมาย เช่น ผู้ให้ย่อมผูกมิตรได้ได้ เป็นต้น ผู้ที่มีความตระหนี่นั้นไม่สามารถที่จะผูกมิตรหรือยึดเหนี่ยวจิตใจของมิตรและบริวารไว้ได้

2) แนวทางการปฏิบัติตามหลักปิยวาจา เป็นการประพฤติปฏิบัติตนโดยการใช้วาจาอันไพเราะ และเป็นที่ดูดดื่มจิตใจของผู้ฟัง มีวาจาสุภาพอ่อนหวานชวนฟังแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผล เป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงามหรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคีเกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีปิยวาจานี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชนหรือผู้ใต้ปกครอง บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นทูตหรือเป็นตัวแทนของประเทศในการเจรจาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ จะต้องมีเทคนิคในการใช้คำพูดอย่างดีเยี่ยมเพราะถ้าหากใช้คำพูดที่ไม่ดีก็จะส่งผลให้ประชาชนและประเทศชาติสูญเสียผลประโยชน์ได้

3) แนวทางการปฏิบัติตามหลักอัตถจริยา คือการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นการช่วยเหลือด้วยแรงกาย และขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจและปรารถนาดี เช่น การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม ไม่เป็นคนนิ่งดูดายในเมื่อตนเองมีกำลังความสามรถที่พอจะช่วยเหลือได้ จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักให้การช่วยเหลือในเวลาที่สมควรช่วยเหลือ

4) แนวทางการปฏิบัติตามหลักสมานัตตตา คือการเอาตัวเข้าสมานเป็นปฏิบัติตนด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย ทำตนให้เข้ากับประชาชนหรือผู้ใต้ปกครองได้ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอในคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

สรุปได้ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงสังคหวัตถุให้พุทธบริษัทยึดปฏิบัติเพื่อฝึกตนให้เป็นคนน่ารัก น่าเข้าใกล้ มีศิลปะในการครองใจคน สังคหวัตถุถือว่าเป็นพุทธวิธีในการครองใจคนชั้นเยี่ยม คุณธรรมด้าน ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา สมานัตตตา คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นไว้ได้ และช่วยสร้างความสมัครสมานสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะอีกด้วย

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 406) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ดำเนิน” ว่า หมายถึง เดิน ให้เป็นไป และคำว่า “ชีวิต” ว่า หมายถึง ความเป็นอยู่ เมื่อรวมกันแล้วจึงหมายถึง ความเป็นไปของชีวิตการเดินของชีวิตว่าเดินไปอย่างไร

สรินยา สงค์ประเสริฐ (2554, หน้า 6) ได้อธิบายรูปแบบการดำเนินชีวิต คือ โครงสร้างโดยรวมของ การใช้ชีวิต การใช้เวลาและการใช้จ่ายเงินของบุคคลรูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นตัวสะท้อน กิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interest) และ ความคิดเห็น (Opinions) ของบุคคลได้เป็นอย่างดี และยัง สามารถสะท้อนค่านิยมของบุคคลผ่านมาทางกิจกรรมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวบุคคล นอกจากนี้รูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วตามสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นผู้ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตจึงควรที่จะคอยติดตามความเคลื่อนไหวและสถานการณ์ในปัจจุบันอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะสามารถเข้าใจและรู้เท่าทันรูปแบบการดำเนินชีวิตที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

วศิน อินทสระ (2550, หน้า 49) ได้กล่าวว่า การดำเนินชีวิต หมายถึง การใช้ชีวิตตามแนวทางพุทธจริยศาสตร์ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม ซึ่งท่านผู้รู้มี พระพุทธเจ้า เป็นต้น ได้ทรงวางไว้ เพื่อเป็น มาตรฐานความประพฤติของมนุษย์ ตั้งแต่พื้นฐานเบื้องต้น ท่ามกลาง และระดับสูงเพื่อให้มนุษย์ได้ ดำเนินชีวิตอันดีงามตามอุดมคติเท่าที่มนุษย์จะขึ้นให้ถึงได้ ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีสติปัญญา มีความสุขอันสมบูรณ์ที่สุด

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) (2540, หน้า 255 – 315) กล่าวถึง ความหมายของการดำเนินชีวิตตามจุดมุ่งหมาย ไว้ 3 ประการ คือ

1) ลักษณะการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ปัจจุบัน (ทิฏฐิธัมมิกัตถะ) เป็นการดำเนินชีวิตอย่างสุจริต เพื่อให้ได้ทรัพย์ ศิลปวิทยา ยศ ไมตรี และความผาสุก มาเกื้อกูลให้เกิดประโยชน์ อันดับแรก โดยใช้หลักปฏิบัติ 4 ประการคือ สุขแก่ตนเอง และผู้อื่นในปัจจุบัน โดยพระพุทธองค์ทรงสอนให้แสวงหาสิ่งเกื้อกูลเหล่านี้มา

(1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น

(2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา

(3) กัลยาณมิตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดี ไม่คบคนชั่ว

(4) สมชีวิตา ความเลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ คนเรานั้นหากมีความบกพร่องในการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ปัจจุบันแล้วการที่จะบำเพ็ญประโยชน์ให้ยิ่งขึ้นไป ก็จะยิ่งเป็นการยาก เพราะตนเองจะต้องอิ่มปากอิ่มท้องก่อน แล้วจึงจะสามารถไปเฉลี่ยแบ่งปันให้ผู้อื่นได้

2) ลักษณะการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ภายหน้า (สัมปรายิกัตถะ) เป็นการดำเนินชีวิตเพื่อให้ได้ประโยชน์ที่จะพึ่งได้ในอนาคต คือ ความดีที่ให้เกิดประโยชน์สุขทั้งแก่ตนเองและคนอื่นตั้งแต่บัดนี้สืบไปจนถึงภายหน้า พระพุทธเจ้าทรงสอนถึงทางที่จะทำให้ได้ประโยชน์ในภายหน้า นี้ไว้ 4 ประการคือ

(1) สัทธาสัมปทา ถึงพร้อมด้วยศรัทธา เชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ

(2) สีลสัมปทา ถึงพร้อมด้วยศีล คือ รักษากาย วาจาเรียบร้อยดี ไม่มีโทษ

(3) จาคสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการบริจาค คือ สละให้มันเป็นการเฉลี่ยสุขให้แก่ผู้อื่น

(4) ปัญญาสัมปทา ถึงพร้อมด้วยปัญญารู้จักบาปบุญคุณโทษ หรือความดีความชั่ว มีประโยชน์มิใช่ประโยชน์ เป็นต้น ทางเกิดประโยชน์ภายหน้า 4 อย่างนี้เป็นบุญกุศล คือ ความดีโดยตรงเป็นเหตุ สนับสนุนประโยชน์ปัจจุบันให้มั่นคงถาวร ประโยชน์ภายหน้า นั่นเป็นเหตุทำให้ประชาชนที่อยู่ ร่วมกันมีความสุข เพราะเมื่อต่างเว้นจากการทำร้ายเบียดเบียนกัน ต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จึงพากันประกอบอาชีพได้โดยสะดวก ทำให้เกิดความสมบูรณ์พูนสุขในบ้านเมือง

3) ลักษณะการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ (ปรมัตถะ) เป็นการดำเนินชีวิต ประโยชน์ที่เป็นยอดแห่งประโยชน์ทั้งปวง เป็นประโยชน์ที่เกื้อกูลให้เกิดความสุข โดยไม่จำกัดกาลเวลานั่น คือ ความสุขที่ได้หลุดพ้นจากกิเลสและทุกข์ทั้งสิ้น ประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่นี้ สูงกว่าประโยชน์ปัจจุบัน และประโยชน์ภายหน้า เพราะประโยชน์ทั้งสองนี้ยังเจือด้วยความทุกข์ในโลก และยังไม่พ้นจากอำนาจของความหมุนเวียนเปลี่ยนแปลง จากที่กล่าวมาพระพุทธเจ้าทรงยอมรับความสำคัญของประโยชน์ หรือจุดหมายบนทุกระดับโดยสัมพันธ์กับระดับความเป็นอยู่ การครองชีพ สภาพแวดล้อม และความพร้อมหรือความแก่กล้า สุกงอมแห่งอินทรีย์ของบุคคลนั้น ๆ แต่ตามทัศนคติของพระพุทธศาสนา บุคคลทุกคนควรดำเนินชีวิตให้บรรลุจุดหมายอย่างน้อยถึงขั้นที่ 2 เพราะว่าผู้ได้ประสบจุดหมาย หรือประโยชน์ถึง 2 ขั้นนี้แล้ว ท่านยกย่องให้ว่าเป็น บัณฑิต แปลว่า ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาเป็นผู้มีชีวิตไม่ว่างเปล่าไร้ค่าในโลกนี้

คูณ โทขันธ์ (2537, หน้า 8 – 10) ได้กล่าวว่า ชีวิตของคนเราแต่ละคนนั้นมีความเป็นไปในชีวิตที่แตกต่างกัน บางคนก็มีความสุข บางคนก็มีแต่ความยากลำบากหาความสุข ความสำเร็จใน ชีวิตไม่ได้ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะผลจากการดำเนินชีวิตของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกัน ถ้าดำเนินชีวิตด้วย การประพฤติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความสุจริตกาย วาจา กระทำแต่สิ่งที่ดีก็จะส่งผล ให้ชีวิตมีแต่ความสุข แต่ในทางกลับกันหากดำเนินชีวิตด้วยการประพฤติทุจริตกาย วาจา กระทำแต่สิ่งที่ชั่วก็จะส่งผลให้ประสบแต่ปัญหามรสุมชีวิต การดำเนินชีวิตจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นเหตุที่ควรสร้าง เพื่อให้ได้รับผลกรรมที่ดี มีความสุข และเพื่อให้ได้ผลของการมีชีวิตที่ดีดังกล่าวนั้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกิดจากพระปัญญาการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าจึงเป็น คำตอบที่ดีที่ควรนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาจะเป็น มัคคุเทศก์ ที่คอยส่องทางดำเนินชีวิตให้สามารถแก้ปัญหาด้านต่าง ๆ ที่ชีวิตกำลังเผชิญอยู่ได้ สามารถนำความสุข ความปลอดภัย ตลอดทั้งความสำเร็จในสิ่งที่พึงปรารถนามาให้แก่ชีวิตตนเอง และสังคมโดยส่วนรวมได้ เงื่อนไขจึงอยู่ที่ว่า ใครจะสามารถน้อมนำเอาหลักธรรมพระพุทธศาสนา มาเป็นหลัก เป็นเครื่องนำทางในการดำเนินชีวิต ถ้าทำได้มาก และปฏิบัติได้ถูกต้องมาก ปัญหาใน ชีวิตก็จะลดลง หรือหมดไปเลย ถ้าทำได้น้อย ถูกต้องน้อย ปัญหาชีวิตก็จะลดน้อยลงตามส่วนด้วย เหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าหลักธรรมพระพุทธศาสนานั้นมีความสำคัญและมีส่วนสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตมาก

ดารา ทีปะปาล (2542, หน้า 169) กล่าวถึง รูปแบบการดำเนินชีวิต หมายถึง บุคคลมีการดำรงชีวิตอยู่อย่างไรหรือรูปแบบการใช้ชีวิตของบุคคลอยู่ในโลก ที่แสดงออกมาในรูปแบบ กิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นต่าง ๆ และแบบการดำรงชีวิตนี้จะใช้ในความหมายครอบคลุมถึงกลุ่มบุคคลที่รวมกันอยู่ใน 3 ระดับคือ กลุ่มปัจเจกบุคคล กลุ่มเล็กของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กัน และกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่

อดุลย์ จาตุรงคกุล และ ดลยา จาตุรงคกุล (2550, หน้า 284 – 285) แบบของการใช้ชีวิต (lifestyle) หมายถึง มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มแต่ละกลุ่มมีกฎหรือเกณฑ์ที่ทุกคนในกลุ่มพึงถือปฏิบัติ พฤติกรรมของแต่ละคนในกลุ่ม จึงเป็นไปในทำนองเดียวกัน เมื่อกลุ่มสังกัดชั้นทางสังคม และวัฒนธรรม พฤติกรรมของบุคคล ในวัฒนธรรมเดียวกันก็จะมีรูปแบบ เช่น บุคคลผู้เป็นสมาชิกของกลุ่มชั้นทางสังคม และวัฒนธรรมจะพัฒนาแบบแผนของการดำรงชีพตลอดจนถึงแบบเป็นของการบริโภคขึ้นมาเพื่อใช้ในสังคม

2.3 การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4

2.3.1 ด้านทาน

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2544, หน้า 71) ได้กล่าวถึง ทาน คือ การให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยการให้สิ่งของหรือให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารี จะช่วยผูกใจคนไว้ได้ การทำทานจะไม่สูญเปล่า ผู้ที่ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดี ตอบแทนดังพุทธพจน์ที่ว่า “มนาปทายี ลภเต มนาปำ”แปลว่า ผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่น่า พอใจการให้ทานอาจให้ได้ 2 วิธีด้วยกันคือ อามิสทาน ให้สิ่งของแก่เพื่อนหรือผู้อื่นที่ด้อยกว่า รวมทั้งการให้รางวัลต่าง ๆ ธรรมทานหรือวิทยาทาน หมายถึง การให้ธรรม การให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน ให้รู้ดีรู้ชั่วหรือการแนะนำให้รู้ศิลปวิทยาในการประกอบสัมมาชีพ

ปรีชา นันตาภิวัฒน์ (2544, หน้า 143) ได้กล่าวถึง ทาน หมายถึง การให้เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดให้ความรู้แนะนำสั่งสอน

อรศิริ เกตุศรีพงษ์ (2550, หน้า 43) ให้ความหมายของคำว่า ทาน หมายถึง การแบ่งปันวัตถุสิ่งของ รวมถึงอุปกรณ์ในการทำงานหรือเอกสารที่ใช้ในการทำงาน เช่น หากเพื่อนร่วมงานขาดเหลืออุปกรณ์สิ่งของก็นำมาแบ่งปันกันใช้ การเริ่มต้นด้วยการแบ่งปันวัตถุสิ่งของภายนอกจะช่วยเหลืออุปกรณ์สิ่งของก็นำมาแบ่งปันกันใช้ การเริ่มต้นด้วยการแบ่งปันวัตถุสิ่งของภายนอก จะช่วยสร้างนิสัยให้บุคลากรในหน่วยงานมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีการให้และรับ (Give and Take) เพราะนอกเหนือจากการแบ่งปันเรื่องของความรู้ประสบการณ์ อันเป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) แล้วการแบ่งปันเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำงานก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้วงจรของความรู้มีการขับเคลื่อนโดยเป็นการแบ่งปันความรู้ที่เป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge)

กรมการศาสนา (2539, หน้า 2 – 12) ให้ความหมายของคำว่าทานหมายถึง การให้วัตถุสิ่งของของตนเองแก่ผู้อื่น การเสียสละ ความเป็นคนใจกว้างรู้จักเสียสละ เผื่อแผ่ เห็นใจคนอื่น ถ้ามองในแง่การปฏิบัติต่อกัน ท่านมุ่งถึงการเฉลี่ยเจือจางต่อเพื่อนบ้าน เพื่อนมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตทั่วๆ ไป เพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข การเฉลี่ยแบ่งปันกันนี้ อาจจะเป็นการแบ่งวัตถุที่ จะเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค หรือ การเฉลี่ยแรงงานช่วยเหลือ เช่น การวานกัน การลงแขกเกี่ยวข้าว เพื่อให้งานสำเร็จโดยเร็ว และรวมถึงการที่บุคคลมีน้ำใจห่วงใยกัน โดยให้กำลังใจเมื่อยามเจ็บป่วย หรืออยู่ในสภาพลำบากตลอดจนการให้สติเมื่อผู้อื่นกำลังดำเนินชีวิตที่ผิด

สรุปได้ว่า ทาน หมายถึง การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละแบ่งปัน การช่วยเหลือคนอื่น ด้วยการให้สิ่งของ เงินทอง การให้ความรู้ หรือการแนะนำสั่งสอนด้วยความโอบอ้อมอารีด้วยความเมตตา

2.3.2 **ด้านปิยวาจา**

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549, หน้า 70 – 75) ได้กล่าวถึง ปิยวาจา หมายถึง การพูดถ้อยคำ ไพเราะอ่อนหวาน (วจีไพเราะ) นักบริหารที่ดีจะรู้จักผูกใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน คำพูดหยาบกระด้างผูกใจใครไม่ได้ ตามปกติคนเราจะมัดสิ่งของต้องใช้ของอ่อน เช่น เชือก หรือลวดมัด ในทำนองเดียวกันเราจะมัดใจคนได้ก็ด้วยถ้อยคำอ่อนหวาน ดังโคลงโลกนิติที่ว่า

อ่อนหวานมานมิตรล้น เหลือหลาย
หยาบบ่มีเกลอราย เกลื่อนใกล้
ดุจดวงศศิฉาย ดาวดาษ ประดับนา
สุริยส่องดาราไร้ เมื่อร้อนแรงแสง

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก (2544, หน้า 21) อธิบายถึง ปิยวาจา ไว้ในหนังสือเรียนสังคม ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พระพุทธศาสนา พอสรุปได้ดังนี้ปิยวาจา คือ การพูดด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสมกับกาลเทศะ วิธีการพูดให้เป็นปิยวาจานั้นต้องพูดโดย ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เว้นจากการพูดเท็จ คือ พูดแต่คำสัตย์ ไม่พูดจาโกหกหลอกลวงผู้อื่น เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง ได้เห็นได้ฟังอย่าไรก็พูดไปอย่างนั้น ไม่พูดเสริมความจากเรื่องเล็ก กลายเป็นเรื่องใหญ่

2. เว้นจากการพูดส่อเสียด คือ ไม่พูดจายุยงให้เขาแตกร้าว โดยเอาความทางนี้ไปบอกทางโน้นหรือเอาความทางโน้นมาบอกทางนี้ เมื่อได้ยินได้ฟังเรื่องราวที่เป็นชนวนก่อให้เกิดการแตกความสามัคคีก็หาทางระงับเสีย

3. เว้นจากการพูดคำหยาบ คือ พูดด้วยถ้อยไพเราะคำอ่อนหวาน สุภาพ ไม่เอะอะโวยวาย ไม่พูดเรื่องหยาบคาย เมื่อฟังแล้วมีความสบายใจ

4. เว้นจากากรพูดเพ้อเจ้อ คือ ไม่พูดในสิ่งที่เหลวไหลไร้สาระหรือพูดกำกวมวกไปวนมาจนจับใจความไม่ได้ แต่ควรพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์มีสาระมีเหตุผล

บรรเทิง พาพิจิตร (2548, หน้า 35 – 36) ได้กล่าวถึง ปิยวาจา หมายถึง วาจาเป็นที่รักมีวาจาดูดดื่มน้ำใจวาจาซาบซึ้ง กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ก่อเกิดไมตรีและความรักนับถือแสดงประโยชน์ ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐาน เป็นมูลเหตุจูงใจให้นิยมยอมตาม

สรุปได้ว่า ปิยวาจา คือ การเจรจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพและถ้อยคำที่มีประโยชน์ พูดถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูด พูดให้ละเว้นความชั่ว ทำให้การงานสำเร็จ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการงาน

2.3.3 ด้านอัตถจริยา

พระธรรมโกศาจารย์(ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549, หน้า 70-75) ได้กล่าวถึง อัตถจริยา หมายถึง การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น (สงเคราะห์ประชาชน) ตรงกับคำพังเพยที่ว่า “อยู่บ้านท่านอย่านิ่งดูดาย ปั้นวัวปั้นควายให้ลูกท่านเล่น” นักบริหารทำอัตถจริยาได้หลายวิธี เช่น บริการช่วยเหลือยามเขาป่วยไข้หรือเป็นประธานในงานพิธีของผู้ใต้บังคับบัญชาดังโคลงโลกนิติที่ว่า

อาศัยเรือนท่านให้ วิจารณ์
เห็นท่านทำการงาน ช่วยพร้อง
แม้มีกิจโดยสาร นาเวศ พายค่อย
ช่วยค้าจ้วง จรดให้จนถึง

อรศิริ เกตุศรีพงษ์ (2550, หน้า 45) ให้ความหมายของคำว่า อัตถจริยา หมายถึง การแบ่งปันความรู้ การให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ที่เป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) เป็นสิ่งที่ทำได้ยากกว่าการแบ่งปันความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) ดังนั้น หากองค์กรใดสามารถปลูกฝังให้บุคลากรในองค์การมี “อัตถจริยา” แล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไปที่จะทำให้คนในองค์การมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานเพราะเมื่อเพื่อนร่วมงาน ขาดความรู้ในเรื่องใด หรือต้องการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องใด ผู้ที่มีความรู้ก็จะแบ่งปันให้โดยไม่ หวงความรู้ หรือถ้าไม่ได้ขาดความรู้ แต่ขาดกำลังคน เพื่อนคนอื่น ๆ ก็ยินดีที่จะเขาไปช่วยให้งานสำเร็จ หรืออาจเรียกได้ว่า ทำให้พนักงานในองค์การเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกัน

บรรเทิง พาวิจิตร (2548ข, หน้า 35 - 36) ได้กล่าวถึง อัตถจริยา คือ การประพฤติประโยชน์ขวนขวายช่วยเหลือ กิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ แก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

สรุปได้ว่า อัตถจริยา หมายถึง การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุข ความสบายส่วนตัว ทุ่มเทแรงกาย ในการช่วยเหลือผู้อื่นแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยแรงกาย บำเพ็ญสาธารณประโยชน์

2.3.4 **ด้านสมานัตตตา**

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2550, หน้า 11) ได้กล่าวถึง สมานัตตตา หมายถึง ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุข ทุกข์ คือ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้แก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549, หน้า 70 – 75) ได้กล่าวถึง สมานัตตตา คือ การวางตัว สม่ำเสมอ (วางตนพอดี) เมื่อนักบริหารไม่ทอดทิ้งผู้ร่วมงานทั้งหลาย เขาจึงจะสามารถสร้างทีมงานขึ้นมาได้ นั่นคือถือคติว่า “มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วมเสพ” นักบริหารต้องกล้ารับผิดชอบในผลการตัดสินใจของตนเอง ถ้าผลเสียตกมาถึงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งของตน นักบริหารต้องออกมาปกป้องคนนั้นไม่ใช่หนีเอาตัวรอดตามลำพัง ตัวอย่างคนที่มีสมานัตตตาก็คือคนที่เป็น “เพื่อนตาย” ในโคลงบทนี้

เพื่อนกิน สิ้นทรัพย์แล้ว แหนงหนี
หาง่ายหลายหมื่นปี มากได้
เพื่อนตาย ถ่ายแทนชี วาวาตม์
หายาก ฝากผีไข้ ยากแท้จักหา

กรมการศาสนา (2539, หน้า 23 – 25) ให้ความหมายของคำว่า “สมานัตตตา หมายถึง ความมีตนเสมอ คือ การทำตนเสมอต้นเสมอปลายก็ดี ปฏิบัติสม่ำเสมอไม่ถือชั้นวรรณะในชนทั้งหลายก็ดี เสมอกันในสุขและทุกข์โดยร่วมกันรู้ร่วมกันแก้ไขก็ดีตลอดถึงการวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในทุกกรณี อันแสดงถึงความเป็นผู้ไม่ถือตัวทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า สมานัตตตา หมายถึง การวางตัวให้เหมาะสม เสมอต้น เสมอปลาย รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย ดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว และปฏิบัติกับคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน

2.4 ทฤษฎีรูปแบบการดำเนินชีวิต

2.4.1 ความหมายของรูปแบบการดำเนินชีวิต

Reimer (1995, อ้างถึงใน ธนาพงษ์ จันทร์ชอน, 2546, หน้า 20) กล่าวว่า รูปแบบการดำเนินชีวิต คือ รูปแบบเฉพาะของกิจกรรมในแต่ละวันที่แสดงถึงความเป็นตัวเองของคนคนนั้น โดยที่รูปแบบการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลจะเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนใคร แต่ละคนจะเลือกทำในสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่น ซึ่งก็อาจจะมีใครคนอื่นทำในสิ่งเหล่านี้เหมือนกันก็เป็นได้ จึงมีคนจำนวนหนึ่งที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตเหมือนกัน

สมจิตร ล้วนจำเริญ (2532, หน้า 5) กล่าวว่า รูปแบบการดำเนินชีวิต หมายถึง แบบที่ประชาชนได้ใช้ชีวิต ใช้จ่ายเงิน และเวลา แบบการดำรงชีวิตมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ สิ่งจูงใจ ครอบครัว กลุ่มอ้างอิง ชั้นทางสังคม วัฒนธรรม และวัฒนธรรมย่อย เพราะคนเราเกิดมาต้องใช้ชีวิตที่สัมผัสกับสิ่งต่างๆ ภายนอกตัว ประกอบกับการใช้ชีวิตที่ได้รับอิทธิพลมาจากความเป็นบุคลิกภาพของของตัวเองที่ผลักดันให้เกิดรูปแบบการดำรงชีวิตขึ้นมา ดังนั้น รูปแบบการดำรงชีวิตของคนจึงสามารถแตกต่างกันออกไปได้

Assael (1995, อ้างถึงใน นทีรัย เกรียงชัยพร, 2543, หน้า 20) ได้ให้คานิยามว่า รูปแบบการดำเนินชีวิต คือ ลักษณะของความเป็นอยู่ที่แสดงถึงการใช้เวลาของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร (Activities) การให้ความสนใจกับสภาพแวดล้อมรอบตัว (Interests) และความคิดเห็นที่มีต่อตัวเอง และสิ่งรอบข้าง (Opinions) ซึ่งตัวแปรเหล่านี้คือ ลักษณะทางจิตวิทยา (Psychological Characteristics) นั่นเอง

Strid (1998, p. 48 อ้างถึงใน ธนาพงษ์ จันทร์ชอน, 2546, หน้า 18) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการดำเนินชีวิตว่าเป็นพฤติกรรมในชีวิตประจาวันที่ทาให้แต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันบุคคลที่มีลักษณะความต้องการภายในที่แตกต่างกันจะมีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ในขณะเดียวกันลักษณะด้านวัฒนธรรม ชนชั้นของสังคม ลักษณะของกลุ่มอิทธิพล และครอบครัวจะทำให้บุคคลมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันด้วย

Mitchell A. (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2541, หน้า 189) ได้กล่าวถึงแนวทางการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตไว้ว่า คนเราพยายามที่จะมีชีวิตในแบบอย่างที่เราเชื่อ เราฝัน และเราให้คุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (1997, p. 173) ที่เห็นว่า คนเราจะกระทำสิ่งต่างๆ ที่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรากำลังดำเนินอยู่ หรือที่เราต้องการจะเป็น

สรุปได้ว่า รูปแบบการดำเนินชีวิต เป็นการอธิบายถึงลักษณะการใช้ชีวิตของคนว่ามีการจัดสรรเวลาต่อกิจกรรมอย่างไร ให้ความสนใจในเรื่องใดเป็นพิเศษ และมีความคิดเห็นเช่นไรต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว

2.6.2 ประเภทของรูปแบบการดำเนินชีวิต

รูปแบบการดำเนินชีวิตสามารถแบ่งได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการศึกษา โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดหลักของ Remier (1995, p. 124-135, อ้างถึงใน ธนาพงษ์ จันทร์ชอน, 2546, หน้า 27-28) เนื่องจากรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แบ่งกลุ่มไว้มีพื้นฐานความคิดในกรอบที่ว่า แต่ละบุคคลมีความสนใจที่แน่นอนในการดำเนินชีวิต และมีการกระทำที่สนองต่อความสนใจนั้นอยู่เป็นประจำ รูปแบบการดำเนินชีวิตในที่นี้ไม่ได้หมายถึงกิจกรรมที่ทำเพื่อจุดประสงค์ต่างๆ เฉพาะเหตุการณ์ เพราะบางครั้งกิจกรรมที่ทานั้นอาจมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกันในแต่ละครั้ง โดย Remier ได้แบ่งรูปแบบการดำเนินชีวิตไว้ 5 กลุ่ม ดังนี้

1) รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม (Cultural Orientation) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือประเพณีนิยมในแต่ละสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมระดับชาวบ้าน หรือระดับสูงก็ตาม เช่น การชมการแสดงทางวัฒนธรรม การสนใจนิทรรศการทางศิลปะ เป็นต้น

2) รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านสังคม (Societal Orientation) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องรอบตัวที่เห็นว่าสำคัญ นอกเหนือจากที่เป็นอยู่ทั่วไปและเป็นสิ่งที่ควรค่าต่อการที่บุคคลจะเข้าไปร่วมทำเพื่อส่วนรวม เช่น เรื่องการเมือง สังคม และสภาพแวดล้อม เป็นต้น

3) รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านบันเทิง (Entertainments Orientation) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจ และความบันเทิงของตนเองมากกว่าสิ่งอื่นๆ เช่น การชมภาพยนตร์ การซื้อสินค้าเพื่อสนองความพอใจส่วนตัว เป็นต้น

4) รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านบ้านและครอบครัว (Home and Family Orientation) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นที่มีลักษณะของความใกล้ชิด และเป็นเรื่องส่วนตัวที่เกี่ยวกับตนเอง บ้าน และคนในครอบครัวของตนเอง เช่น การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เป็นต้น

5) รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านกีฬา กิจกรรมกลางแจ้ง และสุขภาพ(Sport and Outdoor Orientation) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมความสนใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง เช่น การเล่นกีฬา สุขอนามัยในการรับประทานอาหาร รวมไปถึงการใช้ชีวิตกลางแจ้ง เช่น การแคมปิ้ง เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบการดำเนินชีวิต อาจจะแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านวัฒนธรรม (Cultural Orientation) รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านสังคม (Societal Orientation) รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านบันเทิง (Entertainments Orientation) และ รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านกีฬา กิจกรรมกลางแจ้ง และสุขภาพ(Sport and Outdoor Orientation)

2.5 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา

2.5.1 ประวัติตำบล

ตำบลบางใบไม้เป็นตำบลที่ตั้งห่างจากอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ตั้งห่างจากตัวเมืองฯ ประมาณ 2 กิโลเมตร สถานที่ตั้งตำบลมีลำคลองเป็นจำนวนมาก สองข้างเป็นป่าไม้เบญจพรรณ ในลำคลอง จะมีใบไม้ลอยทับถมกัน น้ำขึ้นลงไม่สะดวก เมื่อมีการตั้งตำบลหมู่บ้าน ตำบลบางใบไม้ สืบเนื่องจากในลำคลองมีใบไม้มากนั้นเอง ตำบลบางใบไม้ ประกอบไปด้วย 5 หมู่บ้าน และ 1 ชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลบางใบไม้, 2564) ดังนี้

ลำดับที่	ชุมชน	ชื่อ – สกุล ประธานชุมชน	เบอร์โทรศัพท์
1	หมู่ที่ 1 บ้านเบิดล่าง	นางสาวจรัญญา ศรีรักษ์	081-6074935
2	หมู่ที่ 2 บ้านคลองใหญ่	นางมณีวัลย์ อินทร์แก้ว	089-7243783
3	หมู่ที่ 3 บ้านปลายคลอง	นางจันทิรา คงชุม	083-5019997
4	หมู่ที่ 4 บ้านบางไผ่	นายสุรินทร์ จิตจำนงค์	061-9706023
5	หมู่ที่ 5 บ้านบางยาง	นายอานนท์ พุ่มพฤกษ์	093-5749329
6	ชุมชนบางทอง	นายสุรศักดิ์ โชติใจสิงห์	087-4190124

2.5.2 เนื้อที่

มีพื้นที่ 10.14 ตารางกิโลเมตร (6,576 ไร่) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำไหลผ่าน ตั้งอยู่หางจากที่ว่าการอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ระยะทาง 2 กิโลเมตร

2.5.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ตั้งอยู่ฝั่งทะเลตะวันออกของภาคใต้ มีแม่น้ำตาปีซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญ ไหลผ่านจากทิศใต้ไปลงทะเลทางทิศเหนือที่อ่าวบ้านดอน

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบางไทร อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศใต้ ติดกับ แม่น้ำตาปี

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลบางชนะ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลบางไทร อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

มีแม่น้ำสำคัญ จำนวน 1 แห่งคือ แม่น้ำตาปี

คลอง จำนวน 6 แห่ง คือ คลองบางใบไม้ คลองเบิดล่าง คลองปลายคลอง คลองบางเคียน คลองบางไผ่ และคลองบางยาง

2.5.4 ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดสุราษฎร์ธานีอยู่ในเกณฑ์อบอุ่นสบายและค่อนข้างชื้น มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.58 องศาเซลเซียส และมีความชื้นสัมพัทธ์ 75 % มีเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูฝน ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม – มกราคม และฤดูร้อน ตั้งแต่กุมภาพันธ์ – เมษายน

2.5.5 การคมนาคม

จากที่ว่าการอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี สามารถเดินทางเข้าสู่ตำบลบางใบไม้ โดยใช้ทางหลวงชนบท สาย หมายเลข 2007 ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร

หมู่ที่ 1 (บ้านเบิดล่าง) โดยพาหนะรถและเรือระยะทาง 6 กิโลเมตร ใช้เวลา 10 นาที

หมู่ที่ 2 (บ้านคลองใหญ่) โดยพาหนะรถและเรือระยะทาง 7 กิโลเมตรใช้เวลา 15 นาที

หมู่ที่ 3 (บ้านปลายคลอง) โดยพาหนะรถและเรือระยะทาง 6.5 กิโลเมตร ใช้เวลา 10 นาที

หมู่ที่ 4 (บ้านบางไผ่) โดยพาหนะรถและเรือระยะทาง 7 กิโลเมตร ใช้เวลา 15 นาที

หมู่ที่ 5 (บ้านบางยาง) โดยพาหนะรถและเรือระยะทาง 8 กิโลเมตร ใช้เวลา 20 นาที

2.5.6 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ก่อนเป็นหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 บ้านเบิดล่าง ตำบลบางใบไม้ เล่ากันว่ามีขุนศึกผู้หนึ่งอพยพครอบครัวมาจากจังหวัด นครศรีธรรมราชมาสร้างบ้านลักษณะเป็นเรือนไม้อาศัยอยู่ในตำบลบางใบไม้ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะ แก่การประกอบอาชีพ ต่อมาได้ตั้งฐานครองครัวรุ่นลูก หลานและมีตระกูลสืบทอดที่มีชื่อเสียง เรียกว่า “ตระกูลธนะภาชน์”มีการปกครองสืบทอดกันมาตามลำดับ คือ ผู้ใหญ่บ้าน นายวินัย ธนะภาชน์ และนางจรัญญา ศรีรักษ์ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน บ้านเรือนไทยหลังดั้งเดิมที่ขุนศึกมาสร้างอาศัยอยู่แต่ดั้งเดิมก็ยังคงอนุรักษ์ไว้เป็น เรือนไทยโบราณที่ชมรมการท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้จัดให้เป็นสถานที่โบราณแห่งหนึ่งสำหรับชม และทัศนศึกษา พื้นที่ของหมู่บ้านประกอบด้วย ลำคลองสายเล็กๆไหลผ่านหมู่บ้านชาวบ้านเห็นว่าบ้านเรือนส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมฝั่งคลอง ของหมู่บ้าน และมีสภาพพื้นที่เป็นที่ต่ำ จึงมีน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝนและพื้นที่อยู่ต้นทางของลำบาง จึงเรียกหมู่บ้านว่า “เบิดล่าง”

ตำบลบางใบไม้อำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นตำบลที่มีลำคลองเป็นจำนวนมาก สองข้างเป็นป่าไม้เบญจพรรณ ในลำคลองจะมีใบไม้ลอยทับถมกันเป็นจำนวนมาก ทำให้น้ำขึ้นลงไม่สะดวกซึ่งเกิดขึ้นในทุกหมู่บ้านทั้งตำบลราษฎรจึงได้ให้ชื่อว่าตำบลบางใบไม้และสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลบางใบไม้, 2564)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระเชิดพงษ์ ยตินฺธโร (บุตรดา) (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านโคกสง่า ตำบลบ้านเรือ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น.ผลวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านโคกสง่า ตำบลบ้านเรือ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านทาน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านปิยวาจา อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านอัตถจริยา อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) มีข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ดังนี้ 1) ควรมีการส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนเพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชน 2) ควรส่งเสริมให้มีการไกล่เกลี่ยด้วยการพูดหรือเจรจาที่ใช้เหตุผลเพื่อไกล่เกลี่ยปัญหาในชุมชน

มณีนุช ไพรดี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท พรอพเพอร์ตี้แคร์เซอร์วิสเซส (ประเทศไทย) จำกัด” ผลการวิจัยพบว่าความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท พรอพเพอร์ตี้แคร์เซอร์วิสเซส (ประเทศไทย) จำกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ต่ออันดับแรก ได้แก่ ท่านรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้ทำงานในองค์กรนี้ ท่านปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและดีที่สุดเพื่อให้องค์กรประสบผลสำเร็จและท่านมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงานซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04, 4.07 และ 4.07 ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ องค์กรสนับสนุนให้ท่านมีโอกาสได้พบปะสังสรรค์กับเพื่อนพนักงานภายในองค์กร และผู้บริหารตามโอกาสสมควรซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 เมื่อเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้ระยะเวลาการทำงาน และฝ่าย/แผนก ที่สังกัดพบว่าพนักงานที่มีสถานภาพส่วนบุคคลต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกันทุกด้านผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสังคหวัตถุ 4 กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานพบว่าปัจจัยด้านสมานัตตตา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก และปัจจัยด้านอัตถจริยา และปิยวาจามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงส่วนปัจจัยด้านทานมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ผลการศึกษาแนวทางการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานพบว่าองค์กรควรเพิ่ม ด้านทาน ด้วยการฝึกอบรมสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรให้กับพนักงาน ด้านปิยวาจาโดยปรับปรุงระบบการสื่อสารด้วยการรับฟังความคิดเห็นจากพนักงานทุกระดับด้านอัตถจริยาองค์กรควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงาน และปรับปรุงระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและด้านสมานัตตตา ควรปฏิบัติต่อพนักงานด้วยความเสมอภาค และเปิดโอกาสให้พนักงานปฏิบัติงานเหมาะสมตามศักยภาพของตน

โสภณ สวาขาโต (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตาม หลักสังคหวัตถุ 4” ผลการวิจัยพบว่าความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเป็นสมาชิกสหกรณ์เพื่อต้องการออมทรัพย์โดยสะสมค่าหุ้นรายเดือนมีความเข้าใจว่าสหกรณ์ คือองค์กรที่ประชาชนร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันและสหกรณ์เป็นของสมาชิก ซึ่งถือหุ้นไว้ในสหกรณ์เท่านั้นสหกรณ์ออมทรัพย์มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์โดยการถือหุ้นและรับฝากเงินบุคคลที่จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้คือข้าราชการในกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สมาชิกมีการออกเสียงในที่ประชุมได้คนละ 1 เสียงเมื่อสหกรณ์มีกำไร กำไรเหล่านั้นจัดสรรโดยที่ประชุมใหญ่แห่งบรรดาสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกสหกรณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้โดยการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ บุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จคือสมาชิกสหกรณ์, กรรมการ, ผู้จัดการความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตตา พบว่าในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านทาน และด้านปิยวาจา มีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับปานกลาง ส่วนด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตตา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

พบว่า สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนที่มีสถานภาพอายุระยะเวลาที่เป็นสมาชิกการมีหุ้นนอกจากสหกรณ์ออมทรัพย์และภูมิลำเนาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตาม หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนที่มีเพศการศึกษาระดับชั้นยศและรายได้ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์

ราชันย์ ธงชัย (2561) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ 4 ของหน่วยสัสดีอำเภอเมือง จังหวัดระยองพบว่า ผู้ที่มาใช้บริหารส่วนใหญ่จะมีพื้นที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่เทศบาลนครระยอง คิดเป็นร้อยละ 70.0 ผลการศึกษาประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านทาน เป็นอันดับแรก รองลงมามีความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านปิยวาจา และสุดท้ายมีความพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านอัตถจริยา โดยภาพรวมมีความพึงพอในอยู่ในระดับมาก) ด้านปัญหาและอุปสรรค การลงบัญชีทหารกองเกิน ณ หน่วยสัสดีอำเภอเมือง จังหวัดระยอง เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชาชนที่มีอาชีพทำการเกษตรกรรม และประมงน้ำเค็ม จึงทำให้ประชาชนไม่ได้รับข่าวสารจากทาง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ราชการควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารจากทางราชการ เพื่อประโยชน์ของประชาชน

พระสุนทร ธมฺมธโร (บุญคง) (2560) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชมวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนวัดหนองสนมมีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในชุมชนวัดหนองสนมเป็นอย่างดี เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านทาน ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนวัดหนองสนมให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ด้านปิยวาจา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนหนองสนมพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ พูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ ด้านอัตถจริยา พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนในชุมชนเป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ แบ่งปันความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน คอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน และด้านสมานัตตตา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย ประชาชนยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน

พระสราวุธ กิตฺติปุณฺโณ (2560) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า อายุการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน ในด้านทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับด้านอื่น ๆ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตาม

หลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ไม่แตกต่างกัน

2.7 บทสรุป

สังคหวัตถุธรรม หมายถึง เครื่องมือ หรือหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสามัคคี มีน้ำจิตน้ำใจไมตรี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในชุมชนในบ้านเมืองและประเทศชาติอันจะทำให้ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขนั่นเอง ชุมชนที่ใช้หลักสังคหวัตถุธรรม จะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ทำหน้าที่เป็นกาวใจเชื่อมประสานคนทั้งหลายเข้าด้วยกัน

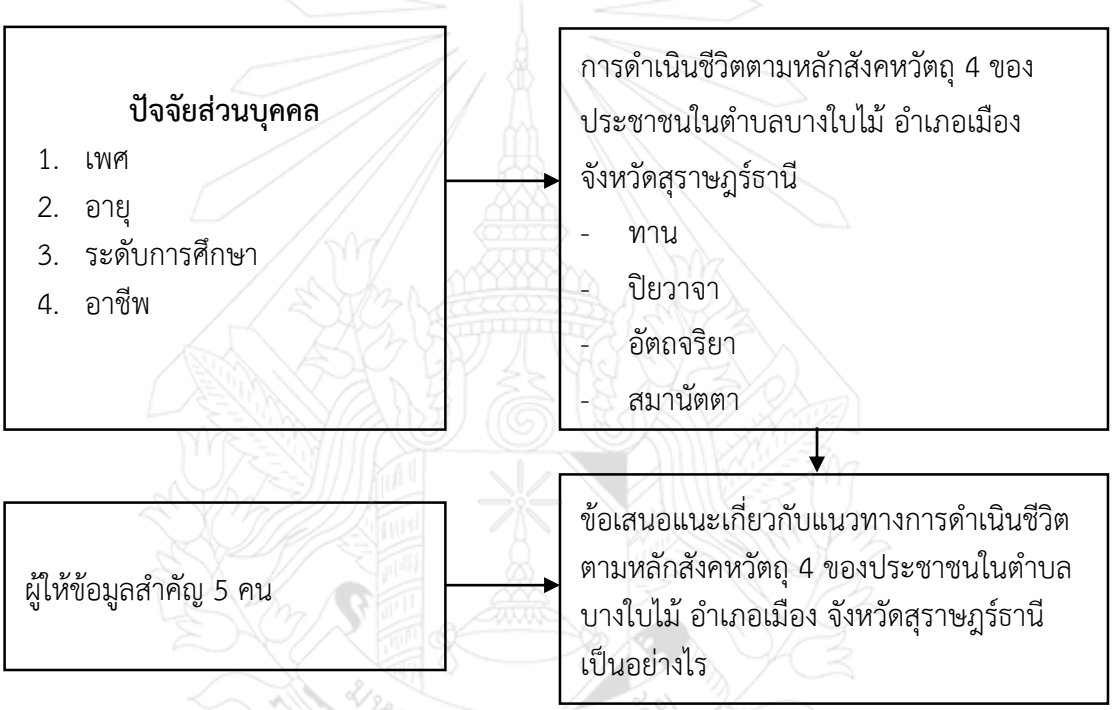
องค์ประกอบของสังคหวัตถุ 4 คือ 1) ทาน มีประโยชน์ 3 ระดับคือ ประโยชน์ระดับต้น คือ ประโยชน์ที่จะได้รับในชาตินี้ เช่น ทรัพย์สิน เงินทอง สุขภาพอนามัย ความมีศิลปวิทยา ยศฐาบรรดาศักดิ์ ญาติมิตรสหายและความผาสุกอย่างอื่นที่มนุษย์พึงได้ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ประโชน์ระดับกลาง เป็นประโยชน์ในด้านในหรือประโยชน์ด้านคุณค่าของชีวิต เป็นหลักประกันชีวิตเมื่อละโลกนี้ไปแล้ว เป็นจุดหมายที่เน้นเรื่องของจิตใจ เป็นการพัฒนาจิตใจเพื่อไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และประโยชน์ขั้นสูงสุด คือประโยชน์สูงสุดในทางพระพุทธศาสนา เป็นผู้รู้แจ้งสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง 2) ปิยวาจา คือคำที่ไพเราะอ่อนหวานพูดในสิ่งที่ประกอบด้วยคุณประโยชน์ พูดด้วยจิตเมตตาก่อนที่จะพูดจึงต้องคิดว่าจะพูดอะไร พูดกับใคร พูดไปทำไม พูดไปแล้วเขาจะได้รับประโยชน์อะไรบ้าง และที่สำคัญประเภทของถ้อยคำที่พูดด้วยความรัก เป็นความจริงตามประสาทสัมผัสของตน คือ พูดตามที่ตนได้เห็นได้ยิน ได้ทราบ ได้รู้มา เมื่อเห็นว่ามีประโยชน์แก่ผู้ฟังก็พูดเรื่องนั้นให้ฟัง เป็นคำสร้างสามัคคี คือ เรื่องที่นำมาพูดจะต้องมีลักษณะประสานสามัคคี ส่งเสริมความสามัคคี และกระชับสามัคคี ตามสมควรแก่ฐานะของบุคคล เป็นถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน คือ ฟังแล้วสบายหู สบายใจ สุขใจ ปลื้มใจ เพราะได้ฟังถ้อยคำที่สะท้อนจากใจอันประกอบด้วยความรัก ความเมตตาจากผู้พูด เป็นคำที่มีสารประโยชน์ 3) อัตถจริยา การประพฤติที่อำนวยผลประโยชน์ความสุขให้แก่คนอื่นได้โดยที่สุด แม้แต่การงดเว้นไม่กระทำในลักษณะเป็นการหักรานทำลายผลประโยชน์ที่คนอื่นควรจะได้ หรือได้แล้วก็ได้ชื่อว่าเป็นการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ เมื่อกล่าวโดยสรุปตามสถานะของคนแต่ละคนแล้ว ขอบข่ายของการทำประโยชน์ คือ พยายามไม่ทำสิ่งที่เป็นอันตรายต่อต้นสังกัดของตน โดยพยายามทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ไม่ทำตนให้เป็นพิษเป็นภัยต่อสังคม แต่ พยายามทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในฐานะที่ตนเป็น ซึ่งการเป็นของแต่ละคนนั้นไปสัมพันธ์กับชั้นยศ ตำแหน่ง กาล สถานที่ เป็นต้น 4) สมานัตตตา คือการวางตัวอย่างเสมอต้นเสมอปลาย วางตัวให้ถูกต้องตามกาลเทศะไม่ใช่พอตัวเองได้ดิบได้ดีก็ลืมเพื่อนพ้องน้องพี่ ญาติสนิทมิตรสหายที่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลเรา คือ การวางตัวในสถานะ เช่น การวางตัวในครอบครัว การวางตัวในสังคมเป็นต้น การประพฤติตนอยู่ในความเสมอภาค เช่น การไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนสนิทมิตรสหาย ไม่ฆ่าน้อง ไม่ฟ้องนาย ไม่ขายเพื่อน เป็นต้น

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังปรากฏในภาพที่ 1.1 (พระเชิดพงษ์ ยตินฺธโร (บุตรดา), 2563) ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตตา

แผนภูมิที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด และได้กำหนดแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

3.1 วิธีและขั้นตอนในการวิจัย
3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย
    3.2.1 การออกแบบการวิจัย
    3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3.3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 วิธีและขั้นตอนในการวิจัย

วิธีและขั้นตอนในการวิจัย การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยกำหนดวิธีและขั้นตอนในการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3.1.2 กำหนดกรอบแนวคิด ปัญหา และวัตถุประสงค์ในการวิจัย
3.1.3 กำหนดกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3.1.4 สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
3.1.5 นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3.1.6 ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัย (Try out)
3.1.7 ดำเนินการขอพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน
3.1.8 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
3.1.9 วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
3.1.10 สรุปและรายงานผลการศึกษาวิจัย

3.2 ระเบียบวิธีการวิจัย

3.2.1 การออกแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้รวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

3.2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา และตัวแปรผลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1) ตัวแปรอิสระ คือปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา

3.2.3 พื้นที่ที่ศึกษา

ได้แก่ ในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2.4 ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึง 30 กันยายน 2565 รวมระยะเวลาในการวิจัย 1 ปีงบประมาณ

3.3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 เชิงปริมาณ

1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2,825 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบางใบไม้, 2564)

2) กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (พิสณุ ฟองศรี, 2550, หน้า 109) จากจำนวนประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งหมดจำนวน 2,825 คน และได้กลุ่มตัวอย่าง 338 คน

3) การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified sampling) (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554, หน้า 222) เพื่อหากลุ่มตัวอย่างประชาชนแยกเป็นแต่ละหมู่บ้าน ตามสูตรดังนี้

สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้สูตรดังนี้

$$n_1 = \frac{n_i}{N} \times n$$

เมื่อ n_i = จำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้าน

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

n_1 = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการในแต่ละหมู่บ้าน

ดังนั้นจึงได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่จัดเป็นสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ดังในตารางที่ 3.1 จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากจนครบจำนวน

ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
1.	บ้านบางเบิดล่าง	620	74
2.	บ้านคลองใหญ่	328	39
3.	บ้านปลายคลอง	777	93
4.	บ้านบางไผ่	486	58
5.	บ้านบางยาง	624	74
รวมทั้งหมด		**2,825**	**338**

3.3.2 เชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key formants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ผู้มีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี เจ้าคณะตำบลบางใบไม้ เจ้าอาวาสวัดสุนทรนิวาส กำนันตำบลบางใบไม้ และ ประธานวัฒนธรรมตำบลบางใบไม้ รวมจำนวน 5 รูป/คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย ได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำแนวคิดทฤษฎีมาสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย

4) สร้างเครื่องมือในแบบสอบถาม

5) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

6) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชาชน ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาประสิทธิ์ภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

7) ปรับปรุงแก้ไข

8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.4.2 ลักษณะของเครื่องมือ

1) แบบสอบถาม (Questionnaire)

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบมาตรส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Five Rating Scale) ตามแบบวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2550, หน้า 100) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในการแปลผลคะแนน แปลจากค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2550, หน้า 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) แบบสัมภาษณ์ (Interview

แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

(1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

(3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

ประเด็นข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

(1) ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ควรเป็นอย่างไร

(2) ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ควรเป็นอย่างไร

(3) ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรเป็นอย่างไร

(4) ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ควรเป็นอย่างไร

3.4.3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) นิยามศัพท์ และทฤษฎี จำนวน 3 ท่าน โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสม ไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

2) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างทดสอบในการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

(1) พระครูปริยัติธำรงคุณ,ดร. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ และอาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนาวิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี

(2) ผศ.ดร.ปัณณพงศ์ วงศ์ณาศรี ตำแหน่ง อาจารย์ ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตประจำวิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

(3) นางเนาวรัตน์ เพชรรัตน์ ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3) ปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนส่งเครื่องมือพร้อมแบบ วจ.1 – วจ.4 เพื่อเสนอคณะกรรมการจริยธรรมในคนเพื่อพิจารณา หลังจากการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยในคนเรียบร้อยแล้ว นำเครื่องมือดังกล่าวไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งแบบปริมาณและแบบคุณภาพต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 เชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชุมชน หมู่ 1 ในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1) ขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราชเพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2) ดำเนินการขอเอกสารรับรองการพิจารณาการทำวิจัยในคน รับอนุมัติ จากคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ 2 / 2565 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 มติที่ 5/2565

3) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน 338 ฉบับ พร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์กลุ่มตัวอย่างพร้อมแบบสอบถาม โดยทำการนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

4) เก็บรวบรวมข้อมูลคืนมาให้ได้ 338 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเกณฑ์ แล้วนำมาจัดกระทำข้อมูลให้มีฉบับสมบูรณ์

5) นำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

3.5.2 เชิงคุณภาพ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1) ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.6.1 เชิงปริมาณ

เมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามซึ่งมีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามวิธีการวิจัยทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จากนั้นนำผลที่ได้มาทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่ออธิบายความหมายต่อไป สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) เป็นสถิติที่นำมาใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูล ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ (นิศารัตน์ ศิลปะเดช, 2542, หน้า 142)

1) ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.2 เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

3.6.3 สถิติความเที่ยงตรง

1) การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ ใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC)

สูตร $IOC = \frac{\Sigma R}{N}$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์

ΣR แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α-Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวน 338 คน และผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับประเด็นการวิจัย จำนวน 5 ท่าน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ และได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.3 ผลการแบบสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ ดังนี้

$\overline{X}$ หมายถึง คะแนนค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 338 คน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยนำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ มีข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 338)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	134	39.60
2. หญิง	204	60.40
อายุ		
1. น้อยกว่า 30 ปี	70	20.70
2. 30 - 39 ปี	153	45.30
3. 40-49 ปี	90	26.60
4. ตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป	25	7.40
ระดับการศึกษา		
1. ประถมศึกษา	44	13.00
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	96	28.40
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	141	41.70
4. ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	34	10.10
5. สูงกว่าปริญญาตรี	23	6.80
อาชีพ		
1. เกษตรกร	133	39.30
2. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	137	40.50
3. พนักงานบริษัท/โรงงาน	12	3.60
4. พนักงานหน่วยงานของรัฐ	25	7.40
5. รับจ้างทั่วไป	31	9.20
โดยรวม	**338**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 39.60 และเพศชาย จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40

2. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 30 - 39 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.30 รองลงมาอายุ 40-49 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 26.60 อายุ น้อยกว่า 30 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 20.70 และตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40

3. ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 28.40 ระดับประถมศึกษา จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 และระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80

4. อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20 อาชีพพนักงานหน่วยงานของรัฐ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40 และพนักงานบริษัท/โรงงาน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60

4.2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบด้วย 1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) 2) ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) 3) ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) และ 4) ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) โดยภาพรวมและรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.2-4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

(n = 338)

ข้อ	การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4	ระดับการดำเนินชีวิต		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่)	3.89	0.60	มาก
2	ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก)	3.75	0.58	มาก
3	ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)	3.79	0.53	มาก
4	ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย)	3.83	0.59	มาก
	โดยรวม	**3.81**	**0.56**	**มาก**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.81, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = 0.59) และด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ($\overline{X}$ = 3.79, S.D. = 0.53) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ($\overline{X}$ = 3.75, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่)

(n = 338)

ข้อ	การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่)	ระดับการดำเนินชีวิต		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	เมื่อมีอาหารมักจะแบ่งปันให้เพื่อนบ้านเป็นประจำ	3.83	0.59	มาก
2.	การร่วมบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้ ให้แก่ชุมชนเมื่อมีกิจกรรม	4.02	0.77	มาก
3.	การร่วมกับเพื่อนบ้านในการออกโรงทานเลี้ยงอาหารในงานต่าง ๆ	3.90	0.68	มาก
4.	การยินดีให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อเพื่อนบ้านเดือดร้อน	3.93	0.70	มาก
5.	การคอยสอดส่องดูแลบ้าน ในยามที่เจ้าของบ้านไม่อยู่	3.89	0.68	มาก
6.	การให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น	3.81	0.61	มาก
7.	การให้ความอนุเคราะห์และหยิบยื่นความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น	3.83	0.60	มาก
8.	การบริจาคทรัพย์เพื่อช่วยเหลือคนอื่นในขณะที่เขายากลำบาก	3.88	0.67	มาก
	โดยรวม	**3.89**	**0.60**	**มาก**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การร่วมบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้ ให้แก่ชุมชนเมื่อมีกิจกรรม ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = 0.77) รองลงมาคือการยินดีให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อเพื่อนบ้านเดือดร้อน ($\overline{X}$ = 3.93, S.D. = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น ($\overline{X}$ = 3.81, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก)

(n = 338)

ข้อ	การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก)	ระดับการดำเนินชีวิต		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ	3.59	0.62	มาก
2.	การพูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ	3.88	0.67	มาก
3.	การพูดคุยเป็นกันเอง ไม่ถือตัว	3.64	0.69	มาก
4.	การคอยพูดแนะนำสิ่งที่ดีงามแก่ผู้อื่น	3.61	0.64	มาก
5.	การเป็นคนที่พูดให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนบ้านด้วยกัน	3.88	0.67	มาก
6.	ไม่ถือโกรธพร้อมให้อภัยเมื่อมีผู้ใดพูดจาไม่ดีด้วย	3.63	0.63	มาก
7.	การถนอมน้ำใจ ไม่ดุด่าหรือกล่าวคำหยาบ	3.86	0.69	มาก
8.	ทักทายและพูดจากันด้วยถ้อยคำที่สุภาพ อ่อนโยน	3.88	0.67	มาก
	โดยรวม	**3.75**	**0.58**	**มาก**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.75, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ, การเป็นคนที่พูดให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนบ้านด้วยกัน, ทักทายและพูดจากันด้วยถ้อยคำที่สุภาพ อ่อนโยน ($\overline{X}$ = 3.88, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ การถนอมน้ำใจ ไม่ดุด่าหรือกล่าวคำหยาบ ($\overline{X}$ = 3.86, S.D. = 0.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)

(n = 338)

ข้อ	การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)	ระดับการดำเนินชีวิต		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ	3.86	0.65	มาก
2.	การเป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา	3.86	0.65	มาก
3.	การคอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน	3.79	0.57	มาก
4.	การช่วยแบ่งปันความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน	3.75	0.53	มาก
5.	การร่วมกับคนในชุมชนปลูกต้นไม้เพื่อรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	3.76	0.57	มาก
6.	การมีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน	3.76	0.53	มาก
7.	การเสนอตนเองในการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่ต้องร้องขอ	3.73	0.53	มาก
8.	การเป็นผู้ขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ของส่วนรวม	3.79	0.58	มาก
	โดยรวม	**3.79**	**0.56**	**มาก**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.79, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ และการเป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา ($\overline{X}$ = 3.86, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ การคอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน ($\overline{X}$ = 3.79, S.D. = 0.57) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเสนอตนเองในการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่ต้องร้องขอ ($\overline{X}$ = 3.73, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย)

(n = 338)

ข้อ	การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย)	ระดับการดำเนินชีวิต		
		$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนอย่างเคร่งครัด	3.81	0.62	มาก
2.	การปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่หวังผลตอบแทน	3.84	0.68	มาก
3.	การกระตือรือร้น คอยดูแลเอาใจใส่เพื่อนบ้านทุกคน	3.83	0.64	มาก
4.	การไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนบ้านและชุมชน	3.85	0.64	มาก
5.	การยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน	3.89	0.67	มาก
6.	การเป็นมิตรกับทุกคนในชุมชน	3.74	0.77	มาก
7.	การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นกันเองไม่ถือตัว	3.92	0.62	มาก
8.	การมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ	3.80	0.57	มาก
	โดยรวม	**3.83**	**0.59**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นกันเองไม่ถือตัว ($\overline{X}$ = 3.92, S.D. = 0.62) รองลงมาคือ การยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = 0.67) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเป็นมิตรกับทุกคนในชุมชน ($\overline{X}$ = 3.74, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ที่ประกอบด้วย เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี เจ้าคณะตำบลบางใบไม้ เจ้าอาวาสวัดสุนทรนิวาส กำนันตำบลบางใบไม้ และ ประธานวัฒนธรรมตำบลบางใบไม้ รวมจำนวน 5 รูป/คน จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยกำหนดลำดับของการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

ประเด็นที่ 1 ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ควรเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 2 ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ควรเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 3 ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 4 ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ควรเป็นอย่างไร

ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา โดยรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน จำแนกตามประเด็นและรายด้านของการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ควรเป็นอย่างไร

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ควรทำโดยการสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักการให้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยผู้นำชุมชน หรือวัด ควรจัดให้มีกิจกรรม เช่น การบริจาคสิ่งของสำหรับผู้ยากไร้ วัดควรให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น สิ่งต่าง ๆเหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้คนในชุมชนปฏิบัติต่อๆกันไปเรื่อยๆ สอดคล้องกับ **พระครูปริยัติคุณาวุธ เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี** (29 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า ประชาชนควรรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้วยการปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนที่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนเอง ควรรู้จักให้มากกว่ารับ โดยการแสดงน้ำใจต่อคนรอบข้างทุกครั้งที่มีโอกาส เช่น มอบเงินหรือสิ่งของที่จำเป็นให้แก่ผู้ยากไร้ ลำบาก ขาดแคลน ช่วยเหลือ

ตนเองไม่ได้ เป็นต้น และควรเป็นผู้มีไมตรีจิตต่อเพื่อนบ้าน มีความเอื้ออาทรมีน้ำใจ และร่วมดูแลรักษาสาธารณสมบัติส่วนรวมของชุมชน สอดคล้องกับ **พระครูอดุลสีลานุวัตร (ประพฤทธิ์)** เจ้าคณะตำบลบางใบไม้ (26 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า ชาวบ้านควรมีความร่วมมือในการทำบุญให้ทานแบ่งอาหารให้แก่ผู้ยากไร้อาจจะมีการปลูกผักสวนครัวเพื่อแบ่งปันกันซึ่งแต่ละบ้านปลูกแต่ละชนิดที่ไม่เหมือนกันแต่ถ้าบ้านไหนขาดอะไรต้องการอะไรก็ไปขอแบ่งปันจากบ้านที่มี สอดคล้องกับ **พระปลัดวรกิจ วรกิจโจ** เจ้าอาวาสวัดสุนทรนิวาส (26 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า ควรปลูกฝังความคิดนี้ตั้งแต่เด็กๆซึ่งเป็นพื้นฐานของชุมชนโดยเริ่มต้นจากสังคมภายในครอบครัวเป็นหลัก เมื่อคนในครอบครัวรู้จักเผื่อแผ่ต่อไปก็จะก้าวไปสู่ระดับชุมชน โดยการให้โรงเรียนและวัดมาเป็นแม่แบบในการจัดการอบรมบ่มนิสัย สอดคล้องกับ **จรัญญา ศรีรักษ์** กำนันตำบลบางใบไม้ (27 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า ชาวตำบลบางใบไม้ยังคงความเป็นวิถีชีวิตชุมชนของชนบทส่วนใหญ่ชาวบ้านจะรู้จักกันทั้งหมู่บ้าน คนไหนมีวิถีชีวิตฐานะครอบครัวอุปนิสัยเป็นอย่างไรก็จะเข้าใจซึ่งกันและกัน มีอะไรก็แบ่งปันกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ถึงผู้ที่เดือดร้อนกว่าตนเอง เป็นการให้ที่มาจากข้างใน ให้มาจากใจและเต็มใจที่จะให้ผู้ที่เดือดร้อนกว่าเราโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นนิสัยของคนไทย และสอดคล้องกับ **ชัยวัฒน์ วงค์พฤกษ์** ประธานวัฒนธรรมตำบลบางใบไม้ (27 กรกฎาคม, 2565)ให้สัมภาษณ์ว่า ในปัจจุบันชุมชนบางใบไม้ก็ถือว่ามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่ในชีวิตประจำวัน ยกตัวอย่างเช่น บ้านใกล้เรือนเคียงแบ่งปันอาหารหรือกับข้าวให้แก่กันอยู่เป็นประจำ

สรุปได้ว่าแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน ควรมีสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักการให้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยผู้นำชุมชน โรงเรียน วัด ควรเป็นแหล่งส่งเสริมเช่น ควรจัดให้มีกิจกรรมบริจาคสิ่งของสำหรับผู้ยากไร้ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น ให้ทั้งเยาวชนและชาวบ้านได้มีส่วนร่วมและซึมซับคุณลักษณะที่ดีไว้ปฏิบัติสืบไป

4.3.2 ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ควรเป็นอย่างไร

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ควรทำโดยการใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่ใช้อารมณ์ อ่อนน้อมถูกต้องตามกาลเทศะ พูดแต่สิ่งที่ดีงามสร้างสรรค์ เว้นจากการพูดให้เกิดความเข้าใจผิด หรือทำให้ผู้ที่ได้รับฟังรู้สึกไม่ดี รวมทั้งบุคคลที่สาม สอดคล้องกับ **พระครูปริยัติคุณาวุธ เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี** (29 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า ต้องรักษามารยาทในการพูดให้เคร่งครัดในเรื่องเวลากาลเทศะ,พูดเรื่องใกล้ตัวให้สนุกสนานแต่มีสาระและพูดด้วยท่าทางกริยานุ่มนวล,ไม่ควรพูดเรื่องเชื้อชาติศาสนาการเมืองโดยไม่จำเป็นและไม่ควรพูดแต่เรื่องของตัวเอง,ไม่พูดอวดตนข่มผู้อื่นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นสำคัญ,รักษาอารมณ์ในขณะพูดให้เป็นปกติไม่แปรปรวน สอดคล้องกับ **พระครูอดุลสีลานุวัตร (ประพฤทธิ์)** เจ้าคณะตำบลบางใบไม้ (26 กรกฎาคม, 2565)
ให้สัมภาษณ์ว่า ควรพูดมีวาจาที่ไพเราะไม่พูดเสียดสีพูดข่มเหงผู้อื่นมีความจริงใจในการพูดไม่นินทาว่าร้ายกันพูดให้กำลังใจซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ **พระปลัดวรกิจ วรกิจโจ** เจ้าอาวาสวัดสุนทรนิวาส

(26 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า คนในตำบลบางใบไม้มาจากหลายพื้นที่วัฒนธรรมการพูดสำเนียงแตกต่างกัน เช่น ผู้ที่พูดภาษากลาง และภาษาถิ่นใต้ ในการพูดคุยควรคำนึงถึงความเข้าใจระหว่างกัน พูดให้ชัดเจน และเข้าใจง่าย เพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าใจผิด สอดคล้องกับ **จรัญญา ศรีรักษ์** กำนันตำบลบางใบไม้ (27 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า การใช้คำพูดในฐานะที่ผู้ตอบคำถามเป็นกำนันก็เห็นว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่เป็นการใช้ปกครองชาวบ้านลูกน้องเพื่อนร่วมงานต้องรู้จักใช้วาจาให้ถูกกับกาลเทศะและให้ถูกกับตัวบุคคลการพูดเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งที่สามารถบอกได้ว่าคนคนนั้นมีนิสัยอย่างไรดังนั้นการพูดจึงมีบทบาทสำคัญในการปกครองต่าง ๆโดยมีวิธีพูดอย่างไรให้ทุกคนปฏิบัติตามสิ่งที่เราต้องการได้ และสอดคล้องกับ **ชัยวัฒน์ วงค์พฤกษ์** ประธานวัฒนธรรมตำบลบางใบไม้ (27 กรกฎาคม, 2565)ให้สัมภาษณ์ว่า การพูดคุยของชาวบ้านในบางใบไม้ถือว่ามีความไพเราะเฉพาะตัวอยู่แล้วเวลาพบปะเจอกันต่างก็ทักทายกันด้วยภาษาถิ่นที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาวตำบลบางใบไม้

สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) โดยการใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่ใช้อารมณ์ อ่อนน้อมถูกต้องตามกาลเทศะ พูดแต่สิ่งที่ดีงามสร้างสรรค์ เว้นจากการพูดให้เกิดความเข้าใจผิด หรือทำให้ผู้ที่ได้รับฟังรู้สึกไม่ดี ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น พูดแล้วต้องคำนึงถึงความเข้าใจของผู้ฟังด้วยว่าอีกฝ่ายเข้าใจไหม อาจจะต้องอธิบายเพิ่มเติมด้วยน้ำเสียงที่ปกติ ไม่ควรใช้อารมณ์

4.3.3 ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรเป็นอย่างไร

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรทำโดย การดูแลช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆของชุมชน รวมถึงเพื่อนบ้านใกล้เคียง สอดคล้องกับ **พระครูปริยัติคุณาวุธ เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี** (29 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า ควรละเว้นหรือไม่กระทำการประพฤติปฏิบัติตนที่ไม่เป็นประโยชน์ทางกายวาจาในทุกโอกาส, ควรกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ที่สาธารณะ ชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดถึงประเทศชาติ และร่วมทำงานกับผู้อื่นหรือชุมชนอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ **พระครูอดุลสีลานุวัตร (ประพฤทธิ์)** เจ้าคณะตำบลบางใบไม้ (26 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า ควรทำประโยชน์แก่ชุมชนหน่วยงานของส่วนรวมในด้านต่าง ๆ ถึงจะเป็นส่วนบุคคลเมื่อเขาต้องการความช่วยเหลือก็เข้าไปช่วยด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับ **พระปลัดวรกิจ วรกิจโจ** เจ้าอาวาสวัดสุนทรนิวาส (26 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า สังคมความเป็นอยู่ของชาวตำบลบางใบไม้ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เนื่องจาก เป็นสังคมที่มีความใกล้ชิด รู้จักและมีมิตรไมตรีต่อกันอยู่แล้ว แต่ควรเพิ่มเติมในส่วนของกิจกรรมภายในชุมชน ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหา หรือพัฒนามากขึ้น สอดคล้องกับ **จรัญญา ศรีรักษ์** กำนันตำบลบางใบไม้ (27 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า ในตำบลบางใบไม้จะมีกลุ่มที่ประพฤติประโยชน์อยู่มากมายจิตอาสาเหล่านี้ทำงานด้วยความเสียสละ และมีการประพฤติประโยชน์อยู่บ่อยๆ ทุกสถานการณ์ เช่น การเก็บขยะข้างถนนการสร้างบ้านให้กับผู้ยากไร้ การซ่อมแซมถนนการช่วยเหลือผู้ที่ถูกน้ำท่วมเหล่านี้เป็นการประพฤติประโยชน์ในตำบลซึ่งไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนจากการทำงาน สอดคล้องกับ **ชัยวัฒน์**

วงค์พฤกษ์ ประธานวัฒนธรรมตำบลบางใบไม้ (27 กรกฎาคม, 2565)ให้สัมภาษณ์ว่า ชาวชุมชนบางใบไม้เป็นชุมชนที่ทำประโยชน์ต่อชุมชนอยู่แล้ว ยกตัวอย่างเช่น มีการพัฒนาวัด มีการรวมตัวการทำความสะอาดบริเวณทางสัญจร รวมไปถึงการร่วมมือกันทำตลาดประชารัฐเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชนให้มีรายได้เข้าในชุมชนอีกด้วย

สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรทำโดยการดูแลช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆของชุมชน หน่วยงานของส่วนรวมในด้านต่าง ๆ รวมถึงเพื่อนบ้านใกล้เคียง หรือผู้ที่รับความเดือดร้อน ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน

4.3.4 ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ควรเป็นอย่างไร

แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ควรทำโดยควรวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ บทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคม กล่าวคือ เมื่อรู้ว่าตนเองอยู่ในฐานะอะไรก็ต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสม เช่น เป็น ผู้นำชุมชน ก็ต้องดูแลชาวบ้านในชุมชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย และเท่าเทียมกัน เป็นเด็กก็ต้องมีความเคารพนบนอบต่อผู้ใหญ่ เป็นต้น สอดคล้องกับ **พระครูปริยัติคุณาวุธ เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี** (29 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า ควรรู้จักการวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย ดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว และ ปฏิบัติกับเพื่อนหรือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหากับเพื่อนร่วมงานทั้งในองค์กรหรือชุมชน สอดคล้องกับ **พระครูอดุลสีลานุวัตร (ประพฤทธิ์)** เจ้าคณะตำบลบางใบไม้ (26 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลายการทำตัวให้เข้ากันได้เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบร่วมเผชิญและแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกันไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตรกับผู้อื่น สอดคล้องกับ **พระปลัดวรกิจ วรกิจโจ** เจ้าอาวาสวัดสุนทรนิวาส (26 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า ควรปฏิบัติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่เจ้ายศเจ้าอย่างหรือทำตนให้เข้าถึงได้ยากกว่าฐานะที่ตนเป็นอยู่ เช่น การเป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือผู้นำ ควรมีน้ำใจกว้างขวางรับฟังผู้น้อย และตัดสินอย่างเป็นธรรม ไม่ลุในอำนาจ จนไม่เห็นความสำคัญของคนที่เคยช่วยเหลือหรือร่วมทุกข์ร่วมสุขมาด้วยกัน เป็นต้น สอดคล้องกับ **จรัญญา ศรีรักษ์** กำนันตำบลบางใบไม้ (27 กรกฎาคม, 2565) ให้สัมภาษณ์ว่า คนตำบลบางใบไม้ยังคงมีความเสมอต้นเสมอปลายในการใช้ชีวิตในประจำวัน และยึดถือมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต คนบางใบไม้ที่มีตำแหน่งในหน้าที่การงานใหญ่โต แต่เมื่อกลับมาบ้านก็ยังคงเป็นลูกหลานของชาวบางใบไม้อยู่เสมอ ไม่ได้ถือตนว่ามีตำแหน่งแต่อย่างใด และ สอดคล้องกับ **ชัยวัฒน์ วงค์พฤกษ์** ประธานวัฒนธรรมตำบลบางใบไม้ (27 กรกฎาคม, 2565)ให้สัมภาษณ์ว่า ชาวชุมชนในบางของเรายังคงอนุรักษ์ไว้ซึ่งความเป็นชุมชนในบางมาโดยตลอด เช่น การทำน้ำส้มจากจากต้นจากซึ่งขึ้นเยอะในชุมชนในบาง รวมไปถึงยังคงอนุรักษ์ความเป็นชุมชนชาวในบางโดยการใช้วิถีชีวิตโดยการใช้เรือสัญจรในการดำรงชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ทำได้โดยการวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ บทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคม กล่าวคือ เมื่อรู้ว่าตนเองอยู่ในฐานะอะไรก็ต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสม ปฏิบัติกับเพื่อนหรือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ปัญหาอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

ตารางที่ 4.7 สรุปแนวทางการการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเด็น	เชิงปริมาณ			เชิงคุณภาพ	ความคิดเห็นผู้วิจัยโดยสรุป
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
ด้านทาน	3.89	060	มาก	แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน ควรมีสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักการให้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยผู้นำชุมชน โรงเรียน วัด ควรเป็นแหล่งส่งเสริม เช่น ควรจัดให้มีกิจกรรมบริจาคสิ่งของสำหรับผู้ยากไร้ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น ให้ทั้งเยาวชนและชาวบ้านได้มีส่วนร่วมและซึมซับคุณลักษณะที่ดีไว้ปฏิบัติสืบไป	จากข้อคิดเห็น ด้านทาน ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักการให้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยผู้นำชุมชน วัด และโรงเรียนสามารถเป็นผู้นำในการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การบริจาคแก่ผู้ยากไร้ การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก เนื่องจากชาวบ้านในชุมชนบางใบไม้นั้นมีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับสถาบัน หรือหน่วยงานต่าง ๆอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องมีผู้ริเริ่มสนับสนุน
ด้านปิยวาจา	3.75	0.58	มาก	แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) โดยการใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่ใช้อารมณ์ อ่อนน้อมถูกต้องตามกาลเทศะ พูดแต่สิ่งที่ดีงามสร้างสรรค์ เว้นจากการพูดให้เกิดความเข้าใจผิด หรือทำให้ผู้ที่ได้รับฟังรู้สึกไม่ดี ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น ไม่ใช้อารมณ์	จากข้อคิดเห็น ด้านปิยวาจา ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่ใช้อารมณ์ อ่อนน้อมถูกต้องตามกาลเทศะ พูดแต่สิ่งที่ดีงามสร้างสรรค์ เนื่องจากการใช้คำพูดที่ดี ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน แต่หากการใช้คำพูดไม่เหมาะสม อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจผิด จนก่อให้เกิดเป็นเหตุที่ไม่ดีขึ้นได้ ดังนั้นก่อนที่จะพูดต้องคิดให้รอบคอบ

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็น	เชิงปริมาณ			เชิงคุณภาพ	ความคิดเห็นผู้วิจัยโดยสรุป
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
ด้านอัตถจริยา	3.79	0.53	มาก	แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรทำโดยการดูแลช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆของชุมชน หน่วยงานของส่วนรวมในด้านต่าง ๆ รวมถึงเพื่อนบ้านใกล้เคียง หรือผู้ที่รับความเดือดร้อน ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน	จากข้อคิดเห็น ด้านอัตถจริยา ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆของชุมชน เนื่องจาก การเข้าร่วมกิจกรรมอันเกิดประโยชน์ต่อชุมชนจะทำให้ชาวบ้านได้ร่วมกันทำประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนร่วม เพราะการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้ได้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคคล นำความสามารถที่มีมาร่วมกันทำให้งานบรรลุเป้าหมาย เป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะการทำงานร่วมกัน เป็นต้น
ด้านสมานัตตตา	3.83	0.59	มาก	แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ทำได้โดยการวางตนให้เหมาะสมกับฐานะบทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคม กล่าวคือ เมื่อรู้ว่าตนเองอยู่ในฐานะอะไรก็ต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสม ปฏิบัติกับเพื่อนหรือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ปัญหาอย่างเสมอต้นเสมอปลาย	จากข้อคิดเห็น ด้านสมานัตตตา ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ บทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคม เนื่องจากแต่ละบุคคลในชุมชนมีฐานะทางสังคมที่แตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ อายุ สถานะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ ผู้นำท้องถิ่น เด็กนักเรียน ฯลฯ ทุกคนต่างต้องรู้ถึงสถานะของตนเองและปฏิบัติให้ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ เช่น การให้ความเคารพต่อพระสงฆ์, การเอาใจใส่ต่อเด็ก คนชรา เป็นต้น

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยวิธีเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 338 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสำคัญของการวิจัย จำนวน 5 คน ผลของการวิจัยสามารถนำมาสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การร่วมบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้ ให้แก่ชุมชนเมื่อมีกิจกรรม ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ การยินดีให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อเพื่อนบ้านเดือดร้อน ($\overline{X}$ = 3.93, S.D. = 0.70) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น ($\overline{X}$ = 3.81, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

2) ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.75, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ, การเป็นคนที่พูดให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนบ้านด้วยกัน, ทักทายและพูดจากันด้วยถ้อยคำที่สุภาพ อ่อนโยน ($\overline{X}$ = 3.88, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ การถนอมน้ำใจ ไม่ดุด่าหรือกล่าวคำหยาบ ($\overline{X}$ = 3.86, S.D. = 0.69) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพูดจาด้วยถ้วยคำไพเราะเสมอ ($\overline{X}$ = 3.59, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

3) ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.79, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ และการเป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา ($\overline{X}$ = 3.86, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ การคอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน ($\overline{X}$ = 3.79, S.D. = 0.57) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเสนอตนเองในการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่ต้องร้องขอ ($\overline{X}$ = 3.73, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

4) ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นกันเองไม่ถือตัว ($\overline{X}$ = 3.92, S.D. = 0.62) รองลงมาคือ การยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ($\overline{X}$ = 3.89, S.D. = 0.67) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเป็นมิตรกับทุกคนในชุมชน ($\overline{X}$ = 3.74, S.D. = 0.77)

5.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน ทำให้ทราบแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

1) แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ได้แก่ ควรมีสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักการให้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยผู้นำชุมชน โรงเรียน วัด ควรเป็นแหล่งส่งเสริมเช่น ควรจัดให้มีกิจกรรมบริจาคสิ่งของสำหรับผู้ยากไร้ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น ให้ทั้งเยาวชนและชาวบ้านได้มีส่วนร่วมและซึมซับคุณลักษณะที่ดีไว้ปฏิบัติสืบไป

2) แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) โดยการใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่ใช้อารมณ์ อ่อนน้อมถูกต้องตามกาลเทศะ พูดแต่สิ่งที่ดีงามสร้างสรรค์ เว้นจากการพูดให้เกิดความเข้าใจผิด หรือทำให้ผู้ที่ได้รับฟังรู้สึกไม่ดี ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น พูดแล้วต้องคำนึงถึงความเข้าใจของผู้ฟังด้วยว่าอีกฝ่ายเข้าใจไหม อาจจะต้องอธิบายเพิ่มเติมด้วยน้ำเสียงที่ปกติ ไม่ควรใช้อารมณ์

3) แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรทำโดยการดูแลช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆของชุมชน หน่วยงานของส่วนรวมในด้านต่าง ๆ รวมถึงเพื่อนบ้านใกล้เคียง หรือผู้ที่รับความเดือดร้อน ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน

4) แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ทำได้โดยการวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ บทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคม กล่าวคือ เมื่อรู้ว่าตนเองอยู่ในฐานะอะไรก็ต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสม ปฏิบัติกับเพื่อนหรือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ปัญหาอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

5.2.1 จากการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การร่วมบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ ให้แก่ชุมชนเมื่อมีกิจกรรม รองลงมาคือการยินดีให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อเพื่อนบ้านเดือดร้อน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ประชาชนในเขตในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และให้ความช่วยเหลือแก่กันตามอัตภาพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระเชิดพงษ์ ยตินฺธโร (บุตรดา) (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านโคกสง่า ตำบลบ้านเรือ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น.ผลวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านโคกสง่า ตำบลบ้านเรือ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านทาน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านปิยวาจา อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ด้านอัตถจริยา อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ทาน การบริจาคสิ่งของ รวมถึงการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กันและกันอยู่แล้ว โดยถึงแม้ว่าบางคนจะได้ได้มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 แต่ด้วยความที่ชาวบ้านในชุมชนมีความใกล้ชิดกัน ต่างก็รู้จักกันดี จึงพร้อมที่จะแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2) ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) พบว่า ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ, การเป็นคนที่พูดให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนบ้านด้วยกัน, ทักทายและพูดจากันด้วยถ้อยคำที่สุภาพ อ่อนโยน รองลงมาคือ การถนอมน้ำใจ ไม่ดุด่าหรือกล่าวคำหยาบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพูดจาด้วย

ถ้วยคำไพเราะเสมอ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในเขตในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ความใกล้ชิดของชาวบ้านทำให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการพูดจาที่ดี ที่สร้างเสริมความสัมพันธ์และเหมาะสมกับผู้ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสุนทร ธมฺมธโร (บุญคง)** (2560) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชมวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนวัดหนองสนมมีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในชุมชนวัดหนองสนมเป็นอย่างดี เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านปิยวาจา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนหนองสนมพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ พูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ เพราะประชาชนในชุมชนต่างก็มีความใกล้ชิดกัน ประชาชนส่วนใหญ่รู้จัก หรือคุ้นเคยกันมาก่อน มีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อกัน จึงมีการพูดจากันด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ และพูดในสิ่งที่ดีเสมอ

3) ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ และการเป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา รองลงมาคือ การคอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเสนอตนเองในการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่ต้องร้องขอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **มณีนุช ไพรดี** (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท พรอพเพอร์ตี้แคร์เซอร์วิสเซส (ประเทศไทย) จำกัด” ผลการวิจัยพบว่าความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท พรอพเพอร์ตี้แคร์เซอร์วิสเซส (ประเทศ ไทย) จำกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะประชาชนในเขตในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เล็งเห็นถึงการประพฤติที่เป็นประโยชน์ทั้งการพัฒนาตนเองให้สามารถเกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้ และการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ การพัฒนาชุมชน อันสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม

4) ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นกันเองไม่ถือตัว รองลงมาคือ การยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเป็นมิตรกับทุกคนในชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในเขตในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน รวมทั้งเป็นมิตรซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสุนทร ธมฺมธโร (บุญคง)** (2560) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชมวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนวัดหนองสนมมีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในชุมชนวัดหนองสนมเป็นอย่างดี เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านสมานัตตตา

พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย ประชาชนยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน เพราะประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทำให้มีการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมเสมอต้นเสมอปลาย

5.2.2 ส่วนแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ได้แก่ ควรมีสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักการให้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยผู้นำชุมชน โรงเรียน วัด ควรเป็นแหล่งส่งเสริมเช่น ควรจัดให้มีกิจกรรมบริจาคสิ่งของสำหรับผู้ยากไร้ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ตกทุกข์ได้ยาก การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น ให้ทั้งเยาวชนและชาวบ้านได้มีส่วนร่วมและซึมซับคุณลักษณะที่ดีไว้ปฏิบัติสืบไป ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) โดยการใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่ใช้อารมณ์ อ่อนน้อมถูกต้องตามกาลเทศะ พูดแต่สิ่งที่ดีงามสร้างสรรค์ เว้นจากการพูดให้เกิดความเข้าใจผิด หรือทำให้ผู้ที่ได้รับฟังรู้สึกไม่ดี ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น พูดแล้วต้องคำนึงถึงความเข้าใจของผู้ฟังด้วยว่าอีกฝ่ายเข้าใจไหม อาจจะต้องอธิบายเพิ่มเติมด้วยน้ำเสียงที่ปกติ ไม่ควรใช้อารมณ์ ส่วนด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรทำโดยการดูแลช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆของชุมชน หน่วยงานของส่วนรวมในด้านต่าง ๆ รวมถึงเพื่อนบ้านใกล้เคียง หรือผู้ที่รับความเดือดร้อน ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน และด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ทำได้โดยการวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ บทบาทหน้าที่ของตนเองในสังคม กล่าวคือ เมื่อรู้ว่าตนเองอยู่ในฐานะอะไรก็ต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสม ปฏิบัติกับเพื่อนหรือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมแก้ปัญหาอย่างเสมอต้นเสมอปลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระเชิดพงษ์ ยตินฺธโร (บุตรดา)** (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านโคกสง่า ตำบลบ้านเรือ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น.ผลวิจัยพบว่า 1มีข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ดังนี้ 1) ควรมีการส่งเสริมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนเพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชน 2) ควรส่งเสริมให้มีการไกล่เกลี่ยด้วยการพูดหรือเจรจาที่ใช้เหตุผลเพื่อไกล่เกลี่ยปัญหาในชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ได้แก่ วัดและโรงเรียนควรเป็นแหล่งบ่มเพาะคุณลักษณะที่ดี ส่งเสริมให้เด็ก และชาวบ้านมีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2) ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ทุกครอบครัวความมีการดูแลการพูดจาของบุตรหลาน และผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ในชุมชนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการพูดสิ่งที่ดีที่เหมาะสม

3) ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ผู้นำชุมชน สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ควรจัดกิจกรรมให้ประชาชนได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเป็นการฝึกฝน ปลูกฝัง และทำให้เห็นคุณประโยชน์จากการทำเพื่อส่วนรวม

4) ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ผู้นำชุมชน รวมถึงโรงเรียนและวัดควรมีส่วนในการปลูกฝัง แนะนำเยาวชนคนรุ่นหลังรวมทั้งทำให้เห็นเป็นตัวสอย่าง

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัญหาในการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2) ควรมีการศึกษารูปแบบเสริมสร้างการใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการดำเนินชีวิตให้กับเยาวชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3) ควรมีการศึกษาใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4) ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

1. หนังสือทั่วไป

กรมการศาสนา. (2539). *คู่มือจริยศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

กาญจนา แก้วเทพ. (2541). *สื่อมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการสื่อสาร.* กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2554). *สถิติเบื้องต้น.* พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คูณ โทขันธ์. (2537). *พุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน.* กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์.

โคทม อารียา. (2558). การใช้สันติวิธีเพื่อแก้ไขความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ในสันติวิธีจากมุมมองศาสนา. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.

ดารา ทีปะปาล. (2542). *พฤติกรรมผู้บริโภค.* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

นิศารัตน์ ศิลปะเดช. (2542). *ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี.

บรรเทิง พาพิจิตร. (2548). *การปกครองตามแนวพุทธศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2550). *การวิจัยเบื้องต้น.* กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

บุญสิริ ชวลิตธำรง. (2551). *ธรรมโอสถ.* กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์.

ปรีชา นันตาภิวัฒน์, น.อ.(พิเศษ). (2544). *พจนานุกรมหลักธรรมพระพุทธศาสนา.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.

ปิ่น มุทุกันต์. (2506). *พุทธวิธีครองใจคน.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโน). (2544). *ธรรมปริทรรศน์*, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีการบริหาร.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2544). *พุทธธรรม.* กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิกจำกัด.

_____. (2550). *ธรรมนูญชีวิต*, พิมพ์ครั้งที่ 80. กรงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวย จำกัด.

_____. (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2550). *ธรรมนูญชีวิต.* พิมพ์ครั้งที 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

_____. (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์.* พิมครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิกจำกัด.

พระราชสุทธิญาณมงคล (จรัญ ตธมฺโม). (2542). *หลักธรรมกับความเปลี่ยนแปลงของชีวิต*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธุรกิจก้าวหน้า.

พิสณุ ฟองศรี. (2550). *วิจัยทางการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : พรอพเพอร์ตี้พริ้น จำกัด.

พุทธทาสภิกขุ. (2525). *พุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่และสังคมไทยในอนาคต*. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วศิน อินทสระ. (2550). *หลักธรรมอันเป็นหัวใจพระพุทธศาสนา*, พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ธรรมดา.

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก. (2544). *หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส 0111 พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

สมจิต ล้วนจำเริญ. (2532). *พฤติกรรมผู้บริโภค.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2540). *ศาสนากับชีวิต.* กรุงเทพมหานคร : เครือเจริญโภคภัณฑ์จัดพิมพ์ถวาย.

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาศน์ วาสโน). (2528*). สังคหวัตถุ 4.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุจิตรา รณรื่น. (2538). *ศาสนาเปรียบเทียบ.* กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2537). *พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน.* พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

อดุลย์ จาตุรงคกุล และ ดลยา จาตุรงคกุล. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*, พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุดม เชยกีวงค์ และกนิษฐาน แป้นสุวรรณ. (2548). *พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว.

2. ภาษาอังกฤษ

Kotler, Philip and Armstong, Gray. (1977). *Marketing : An Introduction (4thed.).* Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall International, Inc.,

3. ออนไลน์

องค์การบริหารส่วนตำบลบางใบไม้. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปี (พ.ศ.2561-2565).* สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2565, จาก https://www.bangbaimai.go.th/datacenter/detail.php?news_id=491

4. บทความวิชาการ

อรศิริ เกตุศรีพงษ์. (2550). *สังคหวัตถุ 4 : วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการจัดการความรู้.* วารสาร Productivity World เพื่อการเพิ่มผลผลิต. ปีที่ 12 ฉบับที่ 68 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2550)

ประเวศ อินทองปาน และคณะ. (2559). *การนำหลังสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน*, วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)

5. วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และงานวิจัย

กษิรา เทียนส่องใจ. (2550). *การศึกษาวิเคราะห์อภัยทานเพื่อจัดการความขัดแย้งในสังคมไทยปัจจุบัน.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธนาพงษ์ จันทร์ชอน. (2546). *รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อสถานีโทรทัศน์เนชั่น ชาแนล ยูบีซี 8.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นทีรัย เกรียงชัยพร. (2543). *รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคชายในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระเชิดพงษ์ ยตินฺธโร (บุตรดา). (2563). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านโคกสง่า ตำบลบ้านเรือ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น.* รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พระสราวุธ กิตฺติปุญฺโญ. (2560). *การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสุนทร ธมฺมธโร (บุญคง). (2560). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง.* วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มณีนุช ไพรดี. (2563). *การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทพรอพเพอร์ตี้แคร์เซอร์วิสเซส (ประเทศไทย).* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ราชัน ธงชัย, พันโท. (2561). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในการลงบัญชีทหารกองเกินตามแนวสังคหวัตถุ 4.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

สรินยา สงค์ประเสริฐ. (2554). *รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อค่านิยมในคอนโดมิเนียมตากอากาศระดับหรูหรา ในอำเภอหัวหิน.* วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

โสภณ สวาขาโต. (2563). *ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนตามหลักสังคหวัตถุ 4.* วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บุคลานุกรม

จรัญญา ศรีรักษ์. 42 หมู่ 1 ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565.

ชัยวัฒน์ วงค์พฤกษ์. ศาลาตลาดน้ำประชารัฐบางใบไม้ ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565.

พระครูปริยัติคุณาวุธ. วัดกลางใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565.

พระครูอดุลสีลานุวัตร (ประพฤทธิ์). วัดบางใบไม้ ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565.

พระปลัดวรกิจ วรกิจโจ. วัดสุนทรนิวาส อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. พระครูปริยัติธำรงคุณ,ดร.

วุฒิการศึกษาทางโลก

ระดับปริญญาตรี : พธ.บ. (สันสกฤต) มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

ระดับปริญญาโท : ศศ.ม. (สันสกฤต) มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระดับปริญญาเอก : ศน.ด. (พุทธศาสนาและปรัชญา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วุฒิการศึกษาทางธรรม : นักธรรมชั้นเอก, เปรียญธรรม 5

ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ และอาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนาวิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี

2. ผศ.ดร.ปัณณพงศ์ วงศ์ณาศรี

วุฒิการศึกษา

ระดับปริญญาตรี : ศศ.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ระดับปริญญาโท : รป.ม. (การจัดการสาธารณะ) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ระดับปริญญาเอก : ศน.ด. (พุทธศาสนาและปรัชญา) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง : ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตประจำวิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

: อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช ศูนย์ประสานงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. นางเนาวรัตน์ เพชรรัตน์

วุฒิการศึกษา

ระดับปริญญาตรี : ศศ.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ระดับปริญญาโท : ศศ.ม. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหนง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๔๐๓ หมู่ ๖ ถนนนครศรีฯ-ร่อนพิบูลย์
ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๒๕๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระครูปริยัติธำรงคุณ, ดร.

ด้วย พระคมกริช กิตฺติธโร (อินทโชศักดิ์) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมี รศ.สมเกียรติ ตันสกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ที่ อว ๗๙๑๖(๒) /ว ๐๒๕๖ **วันที่** ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.ปัณณพงศ์ วงษ์ณาศรี

ด้วย พระคมกริช กิตฺติธโร (อินทโชศักดิ์) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมี รศ.สมเกียรติ ตันสกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

5. ม.ค. 2565

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ที่ อว ๗๙๑๖(๒) /ว ๐๒๕๖ **วันที่** ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร รศ.สมเกียรติ ตันสกุล

ด้วย นายพศวีร์ พงษ์พิชิต นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมี พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๒๕๖

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
๔๐๓ หมู่ ๖ ถนนนครศรีฯ-ร่อนพิบูลย์
ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร นางเนาวรัตน์ เพชรรัตน์

ด้วย พระคมกริช กิตฺติธโร (อินทโชศักดิ์) นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมี รศ.สมเกียรติ ตันสกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขอนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

(นางเนาวรัตน์ เพ็ชรรัตน์)
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบาง[illegible]

ภาคผนวก ค
เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน

ที่ จว.๑๐๓/๒๕๖๕

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

TITLE : AN APPLICATION OF SANGHAHAVATTHU DHAMMA IN DAILY LIFE OF PEOPLE IN BANGBAIMAI SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT,SURAT THANI PROVINCE

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

พระคมกริช กิตฺติธโร (อินทโชศักดิ์)

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคนสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ มติที่ ๕/๒๕๖๕ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรี ในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดภยันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๘ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

ออกให้ ณ วันที่ ๒๘ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

ลงนาม

(พระมหามฆวินทร์ ปุริสุตฺตโม, ผศ.ดร.)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

บว. ๐๓๒

แบบคำร้องขอรับหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัย

☐ ดุษฎีนิพนธ์ ☐ วิทยานิพนธ์ ☑ สารนิพนธ์

หลักสูตร ☐ ปริญญาเอก ☑ ปริญญาโท

สาขาวิชา ☐ พุทธศาสน์ศึกษา ☐ พุทธศาสนาและปรัชญา ☐ การปกครอง ☐ การบริหารการศึกษา ☑ .สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์

วันที่.....๓.....เดือน.....พฤศจิกายน.....พ.ศ....๒๕๖๔.....

ชื่อ .....พระคมกริช.....ฉายา .....กิตฺติธโร.....นามสกุล.....อินทโชศักดิ์.....

NAME.....Phra Komkrit..... PALI NAME .....Kittitharo.....SURNAME .....Inthachosak.....

เลขทะเบียนนักศึกษา...๖๓๒๐๖๕๐๔๑๒๐๒๐..... รุ่นที่ .....๒..... /...๒๕๖๓.....โทร.....๐๘๗๖๒๐๔๑๔๔.....

เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เมื่อภาคเรียนที่.....๑...../๒๕๖๓.....มีสภาพเป็นนักศึกษามาแล้ว.....๓.....ภาคเรียน

มีความประสงค์ที่จะขอหนังสือเพื่อ ☐ เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ☑ ผู้ทรงคุณวุฒิและ/หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

☐ ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) ☐ สัมภาษณ์ ☐ แจกแบบสอบถาม

เพื่อประกอบการจัดทำ ☐ ดุษฎีนิพนธ์ ☐ วิทยานิพนธ์ ☑ สารนิพนธ์

จึงขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการนี้ โดยระบุผู้รับ ดังนี้

1. ชื่อ...**พระครูปริยัติธำรงคุณ ดร.** ..... ตำแหน่ง...**ผู้ทรงคุณวุฒิและ/หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)**
2. ชื่อ...**ผศ. ดร. ปัณณพงศ์ วงศ์ณาศรี**..... ตำแหน่ง...**ผู้ทรงคุณวุฒิและ/หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)**
3. ชื่อ...**นางเนาวรัตน์ เพชรรัตน์**..... ตำแหน่ง...**ผู้ทรงคุณวุฒิและ/หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)**
4. ชื่อ..... ตำแหน่ง.....
5. ชื่อ..... ตำแหน่ง.....
6. ชื่อ..... ตำแหน่ง.....
7. ชื่อ..... ตำแหน่ง.....
8. ชื่อ..... ตำแหน่ง.....
9. ชื่อ..... ตำแหน่ง.....
10. ชื่อ..... ตำแหน่ง.....

(ลงชื่อ).....

นักศึกษา

สมควรพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ลงชื่อ).....

อาจารย์ที่ปรึกษา

เสนอความเห็นต่อคณบดี/ผู้อำนวยการวิทยาลัย

☑ ควรอนุมัติ ☐ ไม่ควรอนุมัติ

(ลงชื่อ).....

ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร

12 / ๑๙.ค. / 64

ผลการพิจารณาของคณบดี/ผู้อำนวยการวิทยาลัย

☐ อนุมัติ ☐ ไม่อนุมัติ

(ลงชื่อ).....

คณบดี/ผู้อำนวยการวิทยาลัย

...../...../.....

บว. ๐๓๓

แบบประเมินผล

☑ การสร้างเครื่องมือ ☑ การทดลองใช้เครื่องมือ ☑ การเก็บรวบรวมข้อมูล

☐ ดุษฎีนิพนธ์ ☐ วิทยานิพนธ์ ☑ สารนิพนธ์

หลักสูตร ☐ ปริญญาเอก ☑ ปริญญาโท

สาขาวิชา ☐ พุทธศาสน์ศึกษา ☐ พุทธศาสนาและปรัชญา ☐ การปกครอง ☐ การบริหารการศึกษา ☑ .สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์

ชื่อ.....**พระคมกริช**.....ฉายา.....**กิตฺติธโร**.....นามสกุล.....**อินทโชศักดิ์**.....

NAME.....**Phra Komkrit**.....PALINAME .....**Kittitharo** .....SURNAME .....**Inthachosak** .....

เลขทะเบียนนักศึกษา...**๖๓๒๐๖๕๐๔๑๒๐๒๐**.... รุ่นที่ .....**๒**..... /...๒๕๖๓..... โทร.....**๐๘๗๖๒๐๔๑๔๔**.....

หัวข้อเรื่อง

(ภาษาไทย)...การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของประชาชนในตำบลบางใบไม้อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

.....

(ภาษาอังกฤษ)...AN APPLICATION OF SANGHAHAVATTHU DHAMMA IN DAILY LIFE OF PEOPLE IN BANGBAIMAI SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE.....

การประเมิน/ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ การทดลองใช้เครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักศึกษา

.....

.....

.....

ผลการประเมินของอาจารย์ที่ปรึกษา

☐ รับรองความสมบูรณ์

☐ ไม่รับรองความสมบูรณ์

(ลงชื่อ).....

...../...../.....

ผลการพิจารณาของประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร

☑ เห็นชอบ

☐ ไม่เห็นชอบ

(ลงชื่อ).....

...../...../.....

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง

แบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชน ในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับหาข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น การตอบแบบสอบถามไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามไปวิเคราะห์ ในขอบเขตทางวิชาการเท่านั้น จึงขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบตามความเป็นจริงทุกข้อ เพื่อให้ข้อมูลสมบูรณ์ในการวิเคราะห์และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ ที่นี้

พระคมกริช กิตฺติธโร (อินทโชศักดิ์)
นักศึกษาระดับปริญญาโท
สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ

☐ 1. ชาย
☐ 2. หญิง

2. อายุ

☐ 1. น้อยกว่า 30 ปี
☐ 2. 30 - 39 ปี
☐ 3. 40-49 ปี
☐ 4. ตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ 1. ประถมศึกษา
☐ 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ 4. ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
☐ 5. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

☐ 1. เกษตรกร
☐ 2. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
☐ 3. พนักงานบริษัท/โรงงาน
☐ 4. พนักงานหน่วยงานของรัฐ
☐ 5. รับจ้างทั่วไป

ตอนที่ 2 การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โปรดแสดงเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ลำดับ	การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4	ระดับการดำเนินชีวิต				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านทาน(การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่)						
1.	เมื่อมีอาหารท่านมักจะแบ่งปันให้เพื่อนบ้านเป็นประจำ					
2.	ท่านร่วมบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้ ให้แก่ชุมชนเมื่อมีกิจกรรม					
3.	ท่านร่วมกับเพื่อนบ้านในการออกโรงทานเลี้ยงอาหารในงานต่าง ๆ					
4.	ท่านยินดีให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อเพื่อนบ้านเดือดร้อน					
5.	ท่านคอยสอดส่องดูแลบ้าน ในยามที่เจ้าของบ้านไม่อยู่					
6.	ท่านให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น					
7.	ท่านให้ความอนุเคราะห์และหยิบยื่นความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น					
8.	ท่านได้บริจาคทรัพย์เพื่อช่วยเหลือคนอื่นในขณะที่เขายากลำบาก					
ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก)						
9.	ท่านพูดจาด้วยถ้วยคำไพเราะเสมอ					
10.	ท่านพูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ					
11.	ท่านมีการพูดคุยเป็นกันเอง ไม่ถือตัว					
12.	ท่านคอยพูดแนะนำสิ่งที่ดีงามแก่ผู้อื่น					
13.	ท่านเป็นคนที่พูดให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนบ้านด้วยกัน					
14.	ท่านไม่ถือโกรธพร้อมให้อภัยเมื่อมีผู้ใดพูดจาไม่ดีด้วย					
15.	ท่านถนอมน้ำใจ ไม่ดุด่าหรือกล่าวคำหยาบ					
16.	ท่านมีการทักทายและพูดจากันด้วยถ้อยคำที่สุภาพอ่อนโยน					

ลำดับ	การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4	ระดับการดำเนินชีวิต				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)						
17.	ท่านให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ					
18.	ท่านเป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา					
19.	ท่านคอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน					
20.	ท่านช่วยแบ่งปันความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน					
21.	ท่านมีการร่วมกับคนในชุมชนปลูกต้นไม้เพื่อรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม					
22.	ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน					
23.	ท่านเสนอตนเองในการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่ต้องร้องขอ					
24.	ท่านเป็นผู้ขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ของส่วนรวม					
ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย)						
25.	ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนอย่างเคร่งครัด					
26.	ท่านปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่หวังผลตอบแทน					
27.	ท่านกระตือรือร้น คอยดูแลเอาใจใส่เพื่อนบ้านทุกคน					
28.	ท่านไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนบ้านและชุมชน					
29.	ท่านยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน					
30.	ท่านเป็นมิตรกับทุกคนในชุมชน					
31.	ท่านประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นกันเองไม่ถือตัว					
32.	ท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ					

ตอนที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชน ในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ- ฉายา .....

วุฒิการศึกษา .....

ตำแหน่ง .....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วัน/เวลาที่สัมภาษณ์ .....

1. ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ควรเป็นอย่างไร (โปรดระบุ).....
   .....
   .....
   .....
   .....
   .....
2. ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) ควรเป็นอย่างไร (โปรดระบุ).....
   .....
   .....
   .....
   .....
   .....
3. ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ควรเป็นอย่างไร (โปรดระบุ).....
   .....
   .....
   .....
   .....
   .....

4. ท่านเห็นว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) ควรเป็นอย่างไร (โปรดระบุ).....
.....
.....
.....
.....

พระคมกริช กิตฺติธโร (อินทโชศักดิ์)
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

ภาคผนวก ฉ
ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ผลการหาค่า (IOC) (Index of Objective Congruence) แบบสอบถามเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ด้วยการหาค่าความตรงของเนื้อหา โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมะสมของภาษาและเนื้อหารายข้อ จากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัยและเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัยดังนี้

ด้าน	การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ค่า IOC			รวม	ค่า IOC
		เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม		
		+1	0	-1		
1. ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่)						
1.	เมื่อมีอาหารท่านมักจะแบ่งปันให้เพื่อนบ้านเป็นประจำ	3	-	-	3	1.00
2.	ท่านร่วมบริจาคสิ่งของ เครื่องใช้ ให้แก่ชุมชนเมื่อมีกิจกรรม	3	-	-	3	1.00
3.	ท่านร่วมกับเพื่อนบ้านในการออกโรงทานเลี้ยงอาหารในงานต่าง ๆ	3	-	-	3	1.00
4.	ท่านยินดีให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อเพื่อนบ้านเดือดร้อน	3	-	-	3	1.00
5.	ท่านคอยสอดส่องดูแลบ้าน ในยามที่เจ้าของบ้านไม่อยู่	3	-	-	3	1.00
6.	มือในกิจกรรมที่ทางชุมชนจัดขึ้น	3	-	-	3	1.00
7.	ท่านให้ความอนุเคราะห์และหยิบยื่นความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น	3	-	-	3	1.00
8.	ท่านได้บริจาคทรัพย์เพื่อช่วยเหลือคนอื่นในขณะที่เขายากลำบาก	3	-	-	3	1.00
2. ด้านปิยวาจา (วาจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก)						
9.	ท่านพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ	3	-	-	3	1.00
10.	ท่านพูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ	3	-	-	3	1.00
11.	ท่านมีการพูดคุยเป็นกันเอง ไม่ถือตัว	3	-	-	3	1.00
12.	ท่านคอยพูดแนะนำสิ่งที่ดีงามแก่ผู้อื่น	3	-	-	3	1.00
13.	ท่านเป็นคนที่พูดให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนบ้านด้วยกัน	3	-	-	3	1.00
14.	ท่านไม่ถือโกรธพร้อมให้อภัยเมื่อมีผู้ใดพูดจาไม่ดีด้วย	3	-	-	3	1.00
15.	ท่านถนอมน้ำใจ ไม่ดุด่าหรือกล่าวคำหยาบ	3	-	-	3	1.00
16.	ท่านมีการทักทายและพูดจากันด้วยถ้อยคำที่สุภาพ อ่อนโยน	3	-	-	3	1.00

ด้าน	การดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชน ในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ค่า IOC			รวม	ค่า IOC
		เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม		
		+1	0	-1		
3. ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)						
17.	ท่านให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ	3	-	-	3	1.00
18.	ท่านเป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา	3	-	-	3	1.00
19.	ท่านคอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน	3	-	-	3	1.00
20.	ท่านช่วยแบ่งปันความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน	3	-	-	3	1.00
21.	ท่านมีการร่วมกับคนในชุมชนปลูกต้นไม้เพื่อรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	3	-	-	3	1.00
22.	ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน	3	-	-	3	1.00
23.	ท่านเสนอตนเองในการช่วยเหลือชุมชนโดยไม่ต้องร้องขอ	3	-	-	3	1.00
24.	ท่านเป็นผู้ขวนขวายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ของส่วนรวม	3	-	-	3	1.00
4. ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย)						
25.	ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนอย่างเคร่งครัด	3	-	-	3	1.00
26.	ท่านปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่หวังผลตอบแทน	3	-	-	3	1.00
27.	ท่านกระตือรือร้น คอยดูแลเอาใจใส่เพื่อนบ้านทุกคน	3	-	-	3	1.00
28.	ท่านไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนบ้านและชุมชน	3	-	-	3	1.00
29.	ท่านยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน	3	-	-	3	1.00
30.	ท่านเป็นมิตรกับทุกคนในชุมชน	3	-	-	3	1.00
31.	ท่านประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นกันเองไม่ถือตัว	3	-	-	3	1.00
32.	ท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ	3	-	-	3	1.00

เกณฑ์การให้คะแนน ผลการหาค่า (IOC) แบบสอบถามเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ด้วยการหาค่าความตรงของเนื้อหา โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีดังนี้

ความสอดคล้อง +1 หมายถึง คำถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และนำไปใช้ได้จริง

ความสอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า คำถามเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ความสอดคล้อง -1 หมายถึง คำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปผลการหาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีความเห็นว่าแบบสอบถามเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความสอดคล้องกับตัวแปรทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทาน (การให้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) 2) ด้านปิยวาจา (พูดจาสุภาพ หรือวาจาเป็นที่รัก) 3) ด้านอัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) 4) ด้านสมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลาย) โดยใช้วิธีเลือกคำถามของแบบสอบถามที่มีค่าทางสถิติที่ 0.50 ขึ้นไป จากคำถามทั้งหมด 32 ข้อ ใช้ได้ทั้งหมด

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try out)

Reliability

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.996	32

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	110.7667	218.599	.998	.995
A2	110.5667	214.530	.827	.996
A3	110.7667	218.599	.998	.995
A4	110.7667	218.599	.998	.995
A5	110.7667	218.599	.998	.995
A6	110.7667	218.599	.998	.995
A7	110.7667	218.599	.998	.995
A8	110.7667	218.599	.998	.995
B1	110.9667	222.999	.692	.996
B2	110.7667	218.599	.998	.995
B3	110.9667	222.999	.692	.996
B4	110.9667	222.999	.692	.996
B5	110.7667	218.599	.998	.995
B6	110.9667	222.999	.692	.996
B7	110.7667	218.599	.998	.995
B8	110.7667	218.599	.998	.995
C1	110.7667	218.599	.998	.995
C2	110.7667	218.599	.998	.995
C3	110.7667	218.599	.998	.995
C4	110.7667	218.599	.998	.995
C5	110.7667	218.599	.998	.995
C6	110.7667	218.599	.998	.995
C7	110.7667	218.599	.998	.995
C8	110.7667	218.599	.998	.995
D1	110.7667	218.599	.998	.995
D2	110.7667	218.599	.998	.995

D3	110.7667	218.599	.998	.995
D4	110.7667	218.599	.998	.995
D5	110.7667	218.599	.998	.995
D6	111.0000	224.690	.587	.996
D7	110.7267	217.759	.979	.995
D8	110.8067	219.452	.994	.995

ภาคผนวก ช

ภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปริยัติคุณาวุธ
วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี
ตำแหน่ง เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่สัมภาษณ์ วัดกลางใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วัน/เวลาที่สัมภาษณ์ วันที่ 29 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูอดุลสีลานุวัตร (ประพฤทธิ์)
วุฒิการศึกษา ปริญญาโท
ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลบางใบไม้ ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่สัมภาษณ์ วัดบางใบไม้ ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วัน/เวลาที่สัมภาษณ์ วันที่ 26 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ พระปลัดวรกิจ วรกิจโจ
วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโท
ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดสุนทรนิวาส ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่สัมภาษณ์ วัดสุนทรนิวาส อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วัน/เวลาที่สัมภาษณ์ วันที่ 26 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นางจรัญญา ศรีรักษ์
วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี
ตำแหน่ง กำนันตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่สัมภาษณ์ 42 หมู่ 1 ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วัน/เวลาที่สัมภาษณ์ วันที่ 27 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นายชัยวัฒน์ วงค์พฤกษ์
วุฒิการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตำแหน่ง ประธานวัฒนธรรมตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่สัมภาษณ์ ศาลาตลาดน้ำประชารัฐบางใบไม้ ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วัน/เวลาที่สัมภาษณ์ วันที่ 27 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2565

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – ฉายา (นามสกุล) : พระคมกริช กิตฺติธโร/อินทโชศักดิ์
วัน เดือน ปีเกิด : วันจันทร์ที่ 23 เมษายน 2522
ภูมิลำเนา **:** 34 หมู่ 3 ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ : 3 หมู่ 3 ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา
พ.ศ.2558 : ศศ.บ.(การบริหารกิจการพระพุทธศาสนา)
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วุฒิทางธรรม
พ.ศ.2548 : นักธรรมชั้นตรี สอบธรรมสนามหลวงจังหวัดสุราษฎร์ธานี
พ.ศ.2551 : นักธรรมชั้นโท สอบธรรมสนามหลวงจังหวัดสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2554 : นักธรรมชั้นเอก สอบธรรมสนามหลวงจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ตำแหน่ง : เจ้าอาวาสวัดบางใบไม้
ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2549
สถานที่ทำงาน : วัดบางใบไม้ ตำบลบางใบไม้ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี